Управління культури і туризму
Харківської обласної державної адміністрації
Харківська обласна універсальна наукова бібліотека

КАЛЕНДАР

ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ХАРКІВЩИНИ НА 2020 РІК

Рекомендаційний бібліографічний покажчик

ХАРКІВ 2019

016:908(477.54)
К 17

Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини на 2020 рік : рек. бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Харків. облдержадмін. ; Харків. обл. універс. наук. б-ка. – Харків : ХОУНБ, 2019. – 84 с.

Універсальне довідково-бібліографічне видання «Календар знаменних і пам’ятних дат Харківщини» видається ХОУНБ з 1977 р. Посібник містить фактографічні і бібліографічні відомості про визначні події історії, суспільно-політичного, громадського та культурного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, життя і діяльність яких пов’язане з Харківщиною.

Подаються також інформаційні довідки та бібліографічні списки літератури до пам’ятних і ювілейних дат. У списках рекомендовану літературу розміщено в логічній послідовності.

Посібник містить іменний покажчик до ювілейних та пам’ятних дат Харківщини.

Видання розраховано на бібліотекарів, лекторів, вчителів та усіх читачів, що цікавляться краєзнавством.

Відбір літератури закінчено в липні 2019 р.

Укладачі Л.І.Єпішева, Л.М.Конопля

Редактори Л.І.Єпішева, О.М.Травіна

Комп’ютерний набір Л.М.Конопля

Відповідальна за випуск Н.І.Шостко

© Харківська обласна універсальна наукова бібліотека, 2019

Розділ I

ХРОНІКА ПОДІЙ З ІСТОРІЇ ХАРКІВЩИНИ НА 2020 РІК

1595 **425 років тому**

– Засновано м. Мерефа Харківського району

1640 **380 років тому**

– Засновано м. Зміїв

1655 **365 років тому**

– З'явився перший письмовий документ про місто – «Именной список жителей г. Харькова 1655 года»

– Засновано м. Куп'янськ

1660 **360 років тому**

– Засновано м. Дергачі

– Засновано смт Безлюдівка Харківського району

– Засновано смт Дворічна

1675 **345 років тому**

– Засновано смт Нова Водолага

– Засновано смт Манченки Харківського району

1700 **320 років тому**

– Засновано смт Шарівка Богодухівського району

1760 **260 років тому**

– Засновано смт Козача Лопань Дергачівського району

1765 **255 років тому**

– Харків став центром Слобідсько-Української губернії. Першим губернатором призначено Є.Щербініна

серпень – Катерина II проголосила «Манифест о свободных полках», у відповідності до якого козацька служба замінювалась на армійську. Замість реформованих слобідських полків були створені регулярні Харківський уланський, Сумський, Острогожський, Охтирський та Ізюмський гусарські полки

1780 **240 років тому**

– У Харкові відбулася перша театральна вистава на фортечному валу (нині Університетська гірка)

25 квітня – Вийшов царський указ про утворення Харківського намісництва, до складу якого ввійшло 15 повітів

1785 **235 років тому**

– У Харкові вперше зібралася Міська дума

1805 **215 років тому**

– При Харківському університеті відкрито першу в місті друкарню

29 січня – Відбулося відкриття Харківського університету (нині Харківський національний університет ім. В.Каразіна)

1825–1837 – Повстанський селянський рух у Харківській губернії під проводом І.Звонаренка

1830 **190 років тому**

серпень – Засновано Харківську губернську публічну бібліотеку (нині Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Короленка)

1835 **185 років тому**

– Слобідсько-Українська губернія перетворена на Харківську губернію

1845 **175 років тому**

– У Харкові відкрито фельдшерську школу (нині Харківський базовий медичний коледж № 1)

1860 **160 років тому**

серпень – У Харкові відкрито жіноче училище, яке в листопаді того ж року було названо Маріїнським (нині Харківська гімназія № 6 «Маріїнська гімназія»)

1865 **155 років тому**

– М.М.Бекетов заснував першу в Російській імперії фізико-хімічну школу, відкривши в Харківському університеті фізико-хімічне відділення

1870 **150 років тому**

17 лютого – Створено Харківську головну складочну митницю – одну з десяти найбільших на території Російської імперії

15 жовтня – У Харкові збудовано чавуноливарний завод А.Пільстрема (нині ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Плинфа»)

1875 **145 років тому**

– Розпочато рух потягів на залізниці Харків–Севастополь

1880 **140 років тому**

– За ініціативи членів Історико-філологічного товариства Харківського університету створено історичний архів (нині Державний архів Харківської області)

1885 **135 років тому**

– Бельгійський підприємець Б.Шапар відкрив у Харкові «Фабрику металлических полотен и продырявленных жестей» (нині ПАТ «Завод Фрунзе»)

15 вересня – Відбулося відкриття Практичного технологічного інституту – першого вищого технічного навчального закладу в Україні (нині Національний технічний університет «ХПІ»)

27 вересня – Відкрито науково-технічну бібліотеку Харківського політехнічного інституту

1890 **130 років тому**

– Розпочалося будівництво канатного заводу

березень – Харківська просвітителька Х.Д.Алчевська удостоєна вищої нагороди – diplome d'honner на Паризькій виставці за книгу «Что читать народу». Її колеги А.Колмикова і Л.Єфимович нагороджені золотими медалями, П.Іванова і Гордєєва – срібними. У французькій пресі з'явились захоплені відгуки про діяльність харківських вчителів

1895 **125 років тому**

– Розпочалося будівництво паровозобудівного заводу – одного з найбільших машинобудівних підприємств дореволюційної Росії (нині ДП «Завод ім. В.Малишева»)

– У Харкові вийшла друком перша книга Є.Альбовського «История Харьковского Слободского казачьего полка 1651–1765»

вересень – Засновано Харківський зоопарк

1900 **120 років тому**

– Створено Товариство харківських художників

– Відкрито фірмовий кондитерський магазин торгового дому «Жорж Борман» (нині магазин «Ведмедик»)

– Харківський підприємець Г.Берлізов заснував чавуномідноливарний машинобудівний та котельний завод (нині ДП «Харківський приладобудівний завод ім. Т.Г.Шевченка»)

– У Харкові відкрито Миколаївську лікарню (нині тут розташована Харківська міська клінічна лікарня № 2 ім. О.Шалімова)

29 січня – Створено першу на східноукраїнських землях політичну організацію – Революційну українську партію (РУП) під керівництвом Д.Антоновича, Б.Камінського, Л.Мацієвича, М.Русова

1 травня – У Харкові відбулася перша в Україні велика політична демонстрація робітників, в якій взяли участь 10 тисяч осіб

1905 **115 років тому**

– Вийшов друком перший том історичної монографії Д.І.Багалія та Д.П.Міллера «История города Харькова за 250 лет его существования»

– Перед центральним входом до головного корпусу Харківського національного університету відкрито пам’ятник В.Н.Каразіну – українському вченому, винахіднику, громадському діячеві, засновнику першого у Східній Україні університету (скульптор І.Андреолетті, архітектор О.Бекетов)

– У Харкові створено більшовицьку групу «Вперед» на чолі з Артемом (Ф.А.Сергєєвим)

грудень – Відбувся збройний виступ харківських робітників проти самодержавства

1910 **110 років тому**

– Завершено будівництво станції та вокзалу Левада на лінії залізниці Харків–Ізюм–Донбас

– У Харкові відкрито перший в Україні автобусний маршрут, який з’єднав Південний вокзал з міським парком

1915 **105 років тому**

– Підприємець Липовський організував текстильну фабрику «Велика Державінська мануфактура» (нині АТЗТ «Державінська мануфактура»)

– З Риги до Харкова евакуйовано завод електричної компанії ВЕК (нині Харківський електромеханічний завод)

– Почали діяти Ізюмські ремонтні майстерні (нині Ізюмський тепловозоремонтний завод)

29 травня – У Харкові освячено Трьохсвятительський храм (вулиця Гольдбергівська, 101)

серпень – Засновано перший просвітительський кінематограф при товаристві грамотності

15 листопада – Відкрито протезну майстерню (нині Харківське казенне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство)

1920 **100 років тому**

– Засновано державну поліграфічну фабрику (нині ВАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»)

– Засновано майстерні з ремонту спеціальної телеграфної і телефонної апаратури (нині ДП «Завод «Радіореле»)

– Створено експериментальний хіміко-фармацевтичний інститут (нині ДП «Державний науковий центр лікарських засобів»)

січень – Засновано швейну фабрику (нині ТОВ «Швейна фабрика ім. Тінякова»)

21 січня – На базі міського промислово-художнього музею засновано музей Слобідської України ім. Г.Сковороди (нині Харківський історичний музей ім. М.Сумцова)

30 липня – У Харкові засновано Всеукраїнську рентгенівську академію (нині ДЗ Інститут медичної радіології ім. С.П.Григор'єва НАМН України)

12 жовтня – У Харкові відкрито професійно-педагогічну школу (нині Харківська гуманітарно-педагогічна академія)

1925 **95 років тому**

– Харків – центр округу, до якого входять 24 райони

– Розпочато будівництво стадіону «Металіст»

– У Харкові відкрито Будинок вчених (нині пам’ятка архітектури)

– Створено гурток юних біологів Харківського зоопарку

– Створено футбольну команду «Металіст»

1 січня – Почав працювати перший в Україні аероклуб (нині Харківський аероклуб ім. В.С.Гризодубової)

5 січня – У Харкові відбувся Перший республіканський з’їзд вчителів

28–31 травня – У Харкові відбулася перша Всеукраїнська краєзнавча конференція за участю Д.І.Багалія, Д.І.Яворницького, М.І.Яворського та ін. істориків

серпень – Розпочалося будівництво Держпрому

жовтень – Засновано Українську державну столичну оперу (нині Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М.В.Лисенка)

1930 **90 років тому**

– У Харкові відбувся І Всеукраїнський конкурс піаністів

– У Харкові засновано Державний інститут фізичної культури України (нині Харківська державна академія фізичної культури)

– Засновано Харківський експлуатаційно-тяговий інститут інженерів залізничного транспорту (нині Український державний університет залізничного транспорту)

– У Харкові створено будівельний інститут (нині Харківський національний університет радіоелектроніки)

– Засновано Харківський інститут механізації та електрифікації сільського господарства (нині Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. П.Василенка)

– Засновано Харківський авіаційний інститут (нині Національний аерокосмічний університет ім. М.Є.Жуковського «ХАІ»)

– Розпочав роботу Український НДІ лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М.Висоцького (нині Український ордена «Знак пошани» НДІ лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М.Висоцького)

– У Харкові почав роботу перший в Україні і другий в СРСР Український інститут переливання крові та гематології (нині Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Зайцева НАМН України)

– У Харкові засновано Український науково-дослідний вуглехімічний інститут (нині Український державний науково-дослідний вуглехімічний інститут)

– Створено Харківський електротехнікум зв’язку (нині Харківський коледж Державного університету телекомунікацій)

– Створено завод «Поршень» (нині ПАТ «Автрамат»)

– Розпочато будівництво Харківського тракторного заводу

– Засновано Харківський автомобільно-дорожній інститут (нині Харківський національний автомобільно-дорожній університет)

– Засновано газету «За большевистские темпы» (нині газета Первомайського району «Знамя труда»)

– Вийшов перший номер газети «Колективіст Краснокутщини» (нині газета Краснокутського району «Промінь»)

жовтень – Засновано Харківський інженерно-економічний інститут (нині Харківський національний економічний університет ім. С.Кузнеця)

2 листопада – Вийшов перший номер валківської районної газети «Сільські новини»

6–15 листопада – У Харкові відбулася Міжнародна конференція пролетарських і революційних письменників, в якій взяли участь 120 делегатів із 22 країн. Серед них – Л.Арагон, А.Барбюс, І.Бейхер, А.Зегерс та ін.

12 листопада – Створена Дев’ята військова авіаційна школа льотчиків та льотчиків-спостерігачів (нині Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І.Кожедуба)

1935 **85 років тому**

– Створено кондитерське підприємство «Харківська бісквітна фабрика». У 2004 р. фабрика об'єдналася з кондитерською у корпорацію «Бісквіт-Шоколад»

– Утворено Шевченківський район Харківської області

– смт Зачепилівка. Відкрито районну бібліотеку

– смт Шевченкове. Відкрито районну бібліотеку

– У Жовтневому (нині Новобаварському) районі Харкова відкрито першу в Україні професійно-технічну школу для перекваліфіковування інвалідів громадянської війни і праці (нині Харківський обліково-економічний технікум-інтернат ім. Ф.Г.Ананченка)

24 березня – У Харкові відкрито пам'ятник українському письменнику і поету Т.Г.Шевченку (скульптор М.Манізер), який є символом міста та входить до списку семи чудес Харкова

6 вересня – Відбулося відкриття першого в Україні Палацу піонерів і жовтенят (нині КЗ «Харківський обласний палац дитячої та юнацької творчості»)

жовтень – Вступив у дію харківський завод «Гідропривід»

16 листопада – У Харкові відкрито дитячу музичну школу № 6 ім. М.В.Лисенка

30 грудня – Вперше в СРСР у головній залі харківського Палацу піонерів і жовтенят пройшло свято новорічної ялинки, на яке зібралися 1200 дітей

1940 **80 років тому**

8 березня * – Засновано Комінтернівський (нині Слобідський) район Харкова

квітень–травень – Харківська сторінка Катинської трагедії – розстріл польських військовополонених

8 листопада – Відкрито дитячу залізницю – Малу Південну

1945 **75 років тому**

– Відкрито Харківський гідрометеорологічний технікум (нині Харківський гідрометеорологічний технікум Одеського державного екологічного університету)

– Засновано Харківське книжково-журнально-газетне видавництво (нині ВАТ «Прапор»)

8 січня – Відновлено роботу одного із найстаріших книгосховищ країни – Центральну наукову бібліотеку ім. В.Г.Короленка (нині Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г.Короленка)

1 лютого – Харківський тракторний завод розпочав серійний випуск тракторів

березень – Створено Харківське міжобласне відділення Спілки театральних діячів України

1950 **70 років тому**

Засновано районну бібліотеку ім. Г.Ф.Квітки-Основ'яненка Ленінського району Харкова (нині Центральна бібліотека ім. Г.Квітки-Основ`яненка ЦБС Холодногірського району Харкова)

3 травня – Балаклійський район. Відкрито Шебелинське газородовище

10 серпня – Розпочала свою діяльність Центральна бібліотека ім. І.Тургенєва ЦБС Комінтернівського (нині Слобідського) району Харкова

1955 **65 років тому**

– Почав діяти Харківський телецентр

– Створено Харківську філію Всесоюзного НДІ хімічних реактивів Міністерства хімічної промисловості (нині Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів» НАН України)

– Засновано Харківську спеціалізовану музично-театральну бібліотеку ім. К.С.Станіславського

– При Харківському електромеханічному заводі почав працювати науково-конструкторський підрозділ з розробки різних технологій електродвигунів (нині Науково-дослідний та проектно-конструкторський інститут засобів технологічного оснащення ПАТ НДІ ВЕЛТ)

– Краснокутський район, с. Пархомівка. Засновано народний музей при сільській школі (нині Пархомівський історико-художній музей ім. А.Ф.Луньова)

30 вересня – Створено Інститут радіофізики та електроніки АН УРСР (нині Інститут радіофізики і електроніки ім. А.Я.Усікова НАН України)

21 грудня – Створено Харківський обласний комітет міжнародної української спілки ветеранів війни

1960 **60 років тому**

– У Харкові створено Фізико-технічний інститут низьких температур АН УРСР (нині Фізико-технічний інститут низьких температур ім. Б.Вєркіна НАН України)

– Засновано Харківську лабораторію Всесоюзного Центрального НДІ комплексної автоматизації (нині «Харківський НДІ комплексної автоматизації»)

вересень – На базі Харківського обласного пересувного театру та випускного курсу театрального інституту відроджено Театр юного глядача (нині Харківський театр для дітей та юнацтва)

грудень – На Турбінному заводі ім. С.Кірова (нині Харківський завод «Турбоатом») виготовлено найбільшу в світі одновальну парову турбіну потужністю 300 тис. кВт

1965 **55 років тому**

– Створено Науково-дослідний технологічний інститут приладобудування

– Утворено Первомайський район Харківської області

– У Харкові засновано «Завод залізобетонних конструкцій-15»

6 червня – Завершено будівництво першої черги Зміївської ДРЕС

29 серпня – Відкрито Харківський Палац новонароджених

1970 **50 років тому**

– м. Вовчанськ. Засновано агрегатний завод

грудень – У Харкові відкрито меморіальний музей-квартиру сім’ї Гризодубових, присвячений життю і діяльності харківського авіаконструктора Степана Васильовича Гризодубова та його доньки, знаменитої льотчиці Валентини Степанівни Гризодубової

1975 **45 років тому**

– На базі Інституту монокристалів створено Науково-виробниче об’єднання «Монокристалреактив»

– У Харкові засновано головне підприємство з створення і впровадження передового енерготехнологічного обладнання (нині ПрАТ «Турбогаз»)

23 серпня – Відкрито рух на першій дільниці шостого в СРСР метрополітену (нині Холодногірсько–Заводська лінія)

1980 **40 років тому**

– При Харківській філармонії створено Харківський камерний хор (нині Академічний хор ім. В.С.Палкіна Харківської обласної філармонії)

– У Харкові організовано Республіканський кардіологічний диспансер (нині ДУ «Національний інститут терапії ім. Л.Малої Національної академії медичних наук України»)

– В Інституті радіофізики та електроніки АН УРСР створено Відділення радіоастрономії ІРЕ АН УРСР, на базі якого у 1985 р. створено Радіоастрономічний інститут АН УРСР (нині Радіоастрономічний інститут НАН України)

липень – Харківщина приймала естафетний вогонь XXII літніх Олімпійський ігор

1985 **35 років тому**

– У Харкові відкрито пам’ятник конструктору легендарного танка Т-34 М.І.Кошкіну (скульптор В.Савченко, архітектор В.Семенов)

1990 **30 років тому**

– На базі харківського хореографічного відділення Харківської державної академії культури створено театр народного танцю «Заповіт» (засновник і керівник Б.Колногузенко)

– м. Валки. Відкрито пам’ятник українському поету П.А.Грабовському (скульптор І.Ястребов)

– Валківський район, с. Ков’яги. За ініціативи відомого уродженця села, письменника В.Гамана засновано музей Матері

– У Харкові на вул. Полтавський шлях, 50 відкрито пам’ятник пожежникам, які загинули під час виконання службових обов’язків (скульптор М.Овсянкін, архітектор Ю.Шкодовський)

квітень – Створено Харківське бібліотечне товариство

29 квітня – Між містами Харків та Нюрнберг (Німеччина) встановлено побратимські зв'язки

червень – Розпочав свою роботу Харківський комерційний банк «Добродій» (нині Мегабанк)

2 серпня – Постановою Верховної Ради УРСР м. Готвальду Харківської області повернуто колишню назву Зміїв та Готвальдівському району – Зміївський

22 серпня – м. Чугуїв. Відкрито пам'ятник художнику І.Рєпіну (скульптор М.Єсипенко)

вересень – В середній школі № 96 Харкова відкрито перший на Харківщині шкільний музей Т.Г.Шевченка

13 жовтня – Вперше в Україні розпочала роботу комерційна телестудія «АТВ-1» (м. Харків) (нині «7-й канал»)

21 грудня – Створено Харківський обласний центр зайнятості населення

1995 **25 років тому**

– Створено Харківське територіальне відділення Малої академії наук

– Засновано фармацевтичне ПАТ «Лекхім–Харків»

– Харківському аеропорту надано статус міжнародного

– Засновано Українську промислово-енергетичну компанію (УПЕК)

– На базі підприємств військово-промислового комплексу та НДІ Харкова, які пов'язані з виробництвом насосної техніки для потреб армії та флоту, створено підприємство «Промелектро» (нині Промелектро-Харків)

– За ініціативи Товариства побратимства Харків-Нюрнберг і «Клубу друзів Нюрнберга» у Харкові відкрито культурно-просвітницький центр «Дом Нюрнберга»

– Засновано приватний навчальний заклад Харківський інститут екології та соціального захисту

– У Харкові створено перший в Україні кавалерійський взвод міліції

– Харківський район, смт Кулиничі. Відкрито АТ «Кулиничівський хлібозавод»

– м. Чугуїв. Засновано фестиваль авторської пісні «Зимовий Есхар»

травень – Відкрито Олексіївську лінію Харківського метрополітену

9 травня – Зміївський район, с. Таранівка. Відкрито меморіальний комплекс на честь подвигу героїв-широнінців (скульптор В.Корольков, архітектори А.Воробйов, С.Чечельницький)

29 червня – У Харкові сталася аварія на головній насосній станції Диканівських очисних споруд

25 серпня – Між містами Харків і Варна (Болгарія) підписано договір про дружбу і співпрацю

26 серпня – Харківський район. У Бабаївському лісі відкрито меморіально-скульптурний комплекс «Стежка Сковороди» (архітектор Н.Фоменко, скульптор С.Ястребов)

1 вересня – Відкрито міський клуб-музей К.І.Шульженко (нині Музей видатних харків'ян ім. К.І.Шульженко)

1–4 вересня – У Харкові відбувся І-й Міжнародний фестиваль естрадної пісні ім. К.І.Шульженко

11 вересня – Створено Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

23 вересня – Харкову повернуто його історичний герб і вперше піднято прапор міста

листопад – м. Чугуїв. Засновано Міжнародний благодійний фонд ім. І.Є.Рєпіна

18 листопада – Кегичівський район, с. Бесарабівка. Відкрито пам'ятник Б.Хмельницькому (скульптор В.Семенюк)

25 листопада – Засновано Харківський міський спортивно-реабілітаційний клуб інвалідів «Ахіллес Трек Клуб Харків»

23 грудня – На вул. Раднаркомівській (нині Жон Мироносиць) відкрито пам'ятник міліціонерам, які загинули під час виконання службових обов'язків (скульптор О.Іллічов)

2000 **20 років тому**

– У Харкові відкрито галерею «АВЕК» – найбільший недержавний арт-майданчик Східної України

– Шляхом злиття двох закладів (Обласних курсів підвищення кваліфікації працівників культури та Обласного методичного кабінету навчальних закладів культури і мистецтв) створено Харківський обласний навчально-методичний центр підвищення кваліфікації працівників культосвітніх закладів

– Великобурлуцький район. Створено регіональний ландшафтний парк «Великобурлуцький степ»

– смт. Зачепилівка. Засновано історико-краєзнавчий музей, відкритий для відвідувачів у 2007 р.

– м. Чугуїв. Відбувся І-й Міжнародний Рєпінський пленер

травень – У приміщенні Харківської міської клінічної лікарні швидкої і невідкладної медичної допомоги ім. професора О.І.Мещанінова відкрито музей служби швидкої медичної допомоги

15 травня – м. Куп'янськ. Відкрито пам'ятник воїнам-інтернаціоналістам, які загинули в Афганістані

17 червня – У лісопарковій зоні Харкова споруджено українсько-польський Меморіал жертвам тоталітаризму

19 червня – У Харкові засновано недержавний Театр 19

22–23 серпня – У Харкові відбувся І-й Міжнародний фестиваль патріотичної пісні «Солдати миру XX ст.»

6 жовтня – На території Харківського медичного університету відкрито пам'ятник видатному вченому-анатому В.П.Воробйову

13 листопада – За ініціативи українського історика П.Тронька у м. Київ засновано міжнародну організацію «Харківське земляцтво»

2005 **15 років тому**

квітень – Зареєстровано Харківську обласну громадську організацію дітей війни

12 квітня – Між містами Харків і Брно (Чехія) підписано Декларацію про наміри співпраці

травень – смт Дворічна. Відкрито пам'ятник І.І.Мечникову (скульптор С.Ястребов)

5 травня – У Харкові на розі вул. Гвардійців-Широнінців та проспекту 50-річчя ВЛКСМ (нині Ювілейний) встановлено бюст Герою Радянського Союзу Петру Широніну. На постаменті викарбувані імена усіх широнінців (скульптор В.Корчмар)

серпень – Відкрито другу чергу комплексу «Меморіал жертвам нацизму у Дробицькому Яру»

18 серпня – У сквері мікрорайону Новий Побут Ленінського (нині Холодногірського) району Харкова встановлено пам'ятник Герою Радянського Союзу А.Добродецькому

23 серпня – смт Солоницівка Дергачівського району. Відкрито музей «Харківщина у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», який отримав статут музея-філії Харківського історичного музею

– Між містами Харків і Кутаїсі (Грузія) підписано Угоду про дружбу і співпрацю

28 листопада – На розі вулиць Мечникова і Пушкінської м. Харків, навпроти Інституту мікробіології та імунології встановлено пам'ятник вченому-біологу І.Мечникову (скульптор С.Гурбанов)

2010 **10 років тому**

– У Харкові створено обласну громадську організацію «Спілка Героїв України»

– У Харкові відкрито Європейський Радіологічний центр

– У Харкові відкрито Центр променевої діагностики

– Зміївський район. Вперше на території національно-природнього парку «Гомільшанські ліси» відбувся етнофестиваль «Гомільшанський екотоп»

16 травня – У Харківському саду ім. Т.Шевченка відкрито Алею почесних гостей міжнародного кінофестивалю короткометражних фільмів «Харківський бузок»

серпень – Харків отримав від Ради Європи нагороду – «Приз Європи»

15 вересня – На LXI сесії Харківської обласної ради затверджено гімн Харківської області (слова Л.Петрик, музика В.Дашкевича)

9 жовтня – В саду ім. Т.Шевченка відкрито пам'ятний знак «50-а паралель» – знак того, що Харків найбільше місто 50-ї паралелі Північної широти

12 листопада – На території Харківського університету Повітряних сил відкрито пам'ятник тричі Герою Радянського Союзу, Маршалу авіації Івану Кожедубу (скульптор О.Рідний)

17 листопада	– Біля входу до Північного корпусу ХНУ ім. В.Н.Каразіна відкрито пам’ятники історику Д.Багалію і математику О.Ляпунову (скульптори О.Рідний, Г.Іванова)
23 грудня	– Створено Харківський організаційно-методичний центр туризму
2015	**5 років тому**
	– У Харкові відкрито Центр реабілітації для учасників АТО і членів їх сімей
	– У Харкові освячено храм Святих Жон-Мироносиць
квітень	– Засновано Харківську обласну громадську організацію «Спілка ветеранів АТО»
6 травня	– На Меморіалі Слави у Лісопарку відкрито стелу з іменами героїв-земляків, нагороджених вищими державними нагородами часів Другої світової війни
8 травня	– смт Сахновщина. Відкрито стелу воїнам-інтернаціоналістам
8 серпня	– смт Печеніги. Відкрито бронзовий пам’ятник землякові, поетові, письменнику, краєзнавцю П.Василенку
20 серпня	– м. Ізюм. Біля підніжжя гори Крем’янець відкрито пам’ятник чорнобильцям Ізюмщини
4 вересня	– У Харкові відкрито Музей місцевого самоврядування Харківщини
26 вересня	– У Харкові розпочала роботу нова патрульна служба поліції
13 жовтня	– Краснокутський район, с. Мурафа. Відкрито пам’ятний знак на честь вшанування ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС
14 жовтня	– м. Дергачі. Відкрито пам’ятник козаку Деркачу, який вважається засновником міста

Розділ II

ЮВІЛЕЙНІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ХАРКІВЩИНИ НА 2020 РІК

2 січня – 120 років від дня народження **Григорія Семеновича Литвинова** (1900-1983), українського композитора, художнього керівника самодіяльних колективів Харкова (1924–1941, після 1943)

4 січня – 135 років від дня народження **Олександра Григоровича Крамова** (1885–1951), українського актора, режисера, педагога, художнього керівника Харківського російського драматичного театру ім. О.Пушкіна (1936–1951)

5 січня – 140 років від дня народження **Василя Миколайовича Верховинця** (справж. Костів) (1880–1938), українського композитора, диригента, хореографа, фольклориста, етнографа, педагога, одного з засновників і балетмейстерів Харківського театру музичної комедії (1929)

– 80 років від дня народження **Валентина Петровича Черних** (1940), українського хіміка, педагога, державного та громадського діяча, ректора Національного фармацевтичного університету України (1980–2017), почесного громадянина Харкова (2011)

6 січня – 120 років від дня народження **Данила Івановича Соколова** (1900–1975), українського критика, прозаїка, педагога

– 60 років від дня народження **Олександра Борисовича Фельдмана** (1960), українського бізнесмена, мецената, державного, політичного та громадського діяча, почесного громадянина Харкова (2013)

7 січня – 125 років від дня народження **Антона Дмитровича Лебединця** (1895–1979), українського композитора, хорового диригента, педагога, музично-громадського діяча, ректора Харківської консерваторії (1951–1962), керівника групи композиторів – авторів музики Державного гімну УРСР (1949)

8 січня – 110 років від дня народження **Давида Кельмановича Вишневського** (1910–1977), українського письменника, журналіста, військового кореспондента

10 січня – 120 років від дня народження **Зиновія Давидовича Заграничного** (1900–1966), українського хормейстера, композитора, педагога

– 120 років від дня народження **Регіни Самійлівни Горовиць** (1900–1984), української піаністки, педагога

12 січня – 155 років від дня народження **Федора Петровича Балавенського** (1865–1943), українського скульптора, педагога, уродженця м. Люботин Харківського району

13 січня – 80 років від дня народження **Василя Яковича Тація** (1940), українського правознавця, громадсько-політичного діяча, президента Національної академії правових наук України, ректора Національного університету «Юридична академія України ім. Я.Мудрого» (з 1987), Героя України (2004), почесного громадянина Харкова (2004) та Харківської області (2014)

15 січня – 115 років від дня народження **Григорія Борисовича Берковича** (1905–1976), українського живописця і графіка

17 січня – 115 років від дня народження **Євгена Васильовича Бондаренка** (1905–1977), українського артиста театру і кіно, педагога, актора Харківського українського академічного драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка (1929–1977)

18 січня – 95 років від дня народження **Миколи Федоровича Киркача** (1925–1990), фахівця у галузі прикладної механіки, педагога, ректора Харківського політехнічного інституту (1978–1990)

19 січня – 75 років від дня народження **Вадима Юсуповича Абдрашитова** (1945), російського актора, режисера, педагога, уродженця Харкова

20 січня – 155 років від дня народження **Михайла Івановича Туган-Барановського** (1865–1919), українського та російського економіста, соціолога, історика, державного діяча, уродженця с. Солоне (Солянівка) Куп’янського району

– 80 років від дня народження **Євгена Михайловича Анцупова** (1940–1995), українського історика, правозахисника, почесного громадянина Харкова (2008, посмертно)

25 січня – 95 років від дня народження **Людмили (Олесі) Мстиславівни Іванової** (1925–1995), актриси, уродженки м. Мерефа Харківського району

– 90 років від дня народження **Ігоря Олександровича Алфьорова** (1930–1978), українського архітектора, головного архітектора Харкова (1965–1975)

26 січня – 50 років від дня народження **Михайла Марковича Добкіна** (1970), українського громадського та політичного діяча, мера Харкова (2006–2010), голови Харківської обласної державної адміністрації (2010–2011), почесного громадянина Харкова (2013)

27 січня – 230 років від дня народження **Петра Петровича Гулака-Артемовського** (1790–1865), українського поета, письменника, перекладача, історика, педагога, громадського діяча, ректора Харківського університету (1841–1849)

28 січня – 85 років від дня народження **Теодора Костянтиновича Попеску** (1935–2008), українського артиста балету, хореографа, балетмейстера Харківського академічного театру опери та балету ім. М.В.Лисенка (1963–1987)

29 січня – 135 років від дня народження **Сергія Івановича Руденка** (1885–1969), російського антрополога, археолога, етнографа, географа, уродженця Харкова

– 85 років від дня народження **Олексія Прокоповича Чугуя** (1935), українського письменника, літературознавця, педагога

– 70 років від дня народження **Миколи Івановича Вахна** (1950), українського вченого в галузі машинобудування, президента-голови правління ПАТ «Хартрон» (з 2002), почесного громадянина Харкова (2013) та Харківської області (2018)

30 січня – 120 років від дня народження **Ісака Осиповича Дунаєвського** (1900–1955), російського композитора і диригента. Навчався і працював у Харкові (1910–1924)

– 90 років від дня народження **Марка Веніаміновича Кармінського** (1930–1995), українського композитора

31 січня – 55 років від дня народження **Володимира Юрійовича Мисика** (1965), українського політика, почесного громадянина Харкова (2017)

1 лютого – 125 років від дня народження **Андрія Петровича Ковалівського** (1895–1969), українського історика-сходознавця, етнографа

2 лютого	– 255 років від дня народження **Тимофія Федоровича Осиповського** (1765–1832), українського і російського математика, філософа, педагога, ректора Харківського університету (1813–1820)
4 лютого	– 130 років від дня народження **Тимофія Даниловича Страхова** (1890–1960), українського радянського міколога, фітопатолога, педагога
*	– 75 років від дня народження **Миколи Миколайовича Саппи** (1945), українського фізика, соціолога, краєзнавця
6 лютого	– 50 років від дня народження **Андрія Петровича Краснящих** (1970), українського філолога, письменника, публіциста, педагога
7 лютого	– 65 років від дня народження **Віктора Васильовича Попова** (1955), громадсько-політичного діяча, голови правління ЗАТ «Корпорація ФЕД» (з 1999), почесного громадянина Харківської області (2017)
9 лютого	– 120 років від дня народження **Олександра Ілліча Казакова** (1900–1961), військовика, Героя Радянського Союзу (1946)
10 лютого	– 105 років від дня народження **Ганни Степанівни Маяк** (1915–1993), українського ландшафтного архітектора, педагога
	– 85 років від дня народження **Івана Матвійовича Неклюдова** (1935), фізика, генерального директора Національного центру «Харківський фізико-технічний інститут» НАН України (1997–2004), почесного громадянина Харкова (2012)
11 лютого	– 55 років від дня народження **Степана Тимофійовича Полторака** (1965), українського військового діяча, педагога, почесного громадянина Харкова (2013)
12 лютого	– 165 років від дня народження **Миколи Миколайовича Синельникова** (1855–1939), українського та російського актора, режисера, педагога
	– 125 років від дня народження **Анатолія Галактіоновича Петрицького** (1895–1964), українського живописця, театрального художника
	– 105 років від дня народження **Петра Петровича Дзюби** (1915–1965), військовика, Героя Радянського Союзу (1943)
	– 95 років від дня народження **Ігоря Федоровича Малицького** (1925), українського вченого у галузі технології та складальних

процесів у машинобудуванні, педагога, голови Харківської обласної ради борців антифашистського опору, колишніх в'язнів фашистських концтаборів, почесного громадянина Харкова (2017)

– 80 років від дня народження **Юрія Леонідовича Волянського** (1940–2013), українського мікробіолога, директора Інституту мікробіології та імунології ім. І.Мечникова (1983–2013)

13 лютого – 80 років від дня народження **Володимира Олександровича Родіонова** (1940–2018), поета, прозаїка, перекладача, почесного громадянина Чугуєва (1996)

14 лютого – 155 років від дня народження **Єгора Івановича Орлова** (1865–1944), українського хіміка-технолога, засновника першого в Україні Всесоюзного НДІ вогнетривів у Харкові (1927)

– 120 років від дня народження **Онисима Михайловича Голоска** (1900–1955), військовика, Героя Радянського Союзу (1944), уродженця с. Варварівка Вовчанського району

15 лютого – 130 років від дня народження **Семена Семеновича Богатирьова** (1890–1960), українського і російського музикознавця, композитора, педагога, уродженця Харкова

– 125 років від дня народження **Федора Мусійовича Соболя** (1895–1973), українського диригента, музичного та громадського діяча

– 105 років від дня народження **Миколи Яковича Чайкіна** (1915–2000), композитора, педагога, уродженця Харкова

17 лютого – 120 років від дня народження **Оксани Андріївни Петрусенко** (1900–1940), української співачки

– 115 років від дня народження **Валентини Сергіївни Дуленко** (1905–1988), артистки балету, балетмейстера, педагога, солістки Харківського театру опери та балету (1926–1935)

18 лютого – 130 років від дня народження **Володимира Михайловича Корецького** (1890–1984), українського юриста-міжнародника, одного з організаторів Харківського юридичного інституту (у 1920-х рр.), Героя Соціалістичної Праці (1980)

– 120 років від дня народження **Валентина Івановича Пушкарьова** (1900–1966), українського архітектора

19 лютого – 155 років від дня народження **Георгія Миколайовича Висоцького** (1865–1940), українського вченого у галузі лісівництва, ґрунтознавства, геоботаніки та гідрології

– 110 років від дня народження **Миколи Олександровича Соболя** (1910–1991), українського державного та громадського діяча, директора Харківського паровозобудівного заводу (1954–1958)

21 лютого *

– 115 років від дня народження **Дмитра Васильовича Нитченка** (справжнє Ніценко) (1905–1999), українського письменника, літературознавця, мемуариста, редактора, педагога, громадського діяча. Жив і працював у Харкові (1927–1943)

– 105 років від дня народження **Євгена Михайловича Ліфшиця** (1915–1985), українського фізика-теоретика

22 лютого

– 105 років від дня народження **Віктора Федоровича Бойченка** (1915–1966), українського художника, графіка

23 лютого

– 120 років від дня народження **Євгена Михайловича Лавренка** (1900–1987), українського геоботаніка та ботаніко-географа, педагога, уродженця м. Чугуїв

24 лютого

– 80 років від дня народження **Анатолія Миколайовича Туренка** (1940), українського фахівця у галузі автомобілебудування, ректора Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (з 1992), почесного громадянина Харкова (2012)

25 лютого

– 70 років від дня народження **Валерія Олексійовича Головка** (1950), українського вченого в галузі ветеринарної медицини, ректора Харківської державної зооветеринарної академії (з 2001), почесного громадянина Харківської області (2010)

28 лютого

– 125 років від дня народження **Михайла (Майка) Гервасійовича Йогансена** (1895–1937), українського прозаїка, поета, літературознавця, мовознавця

– 50 років від дня народження **Сергія Петровича Черняєва** (1970–2002), українського поета, педагога

5 березня

– 90 років від дня народження **Володимира Терентійовича Зайцева** (1930–1999), українського клініциста-хірурга, педагога, директора Харківського НДІ загальної та невідкладної хірургії (1974–1999)

6 березня

– 140 років від дня народження **Сергія Натановича Бернштейна** (1880–1968), українського математика, засновника наукової школи в Харківському університеті

– 95 років від дня народження Марії Тимофіївни Кисляк (1925–1943), організаторки і керівниці підпільної молодіжної організації Харкова в роки війни 1941-1945 рр., Героя Радянського Союзу (1965, посмертно)

*7 березня**	– 90 років від дня народження **Артура Петровича Ярещенка** (1930), українського філолога, мовознавця
8 березня	– 120 років від дня народження **Софії Володимирівни Федорцевої** (1900–1988), української артистки, акторки Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка (1927–1960)
9 березня	– 75 років від дня народження **Михайла Миколайовича Олефіренка** (1945), українського письменника
12 березня	– 145 років від дня народження **Василя Родіоновича Петрова** (1875–1937), російського оперного співака, уродженця с. Олексіївка Зміївського району
	– 100 років від дня народження **Федора Петровича Пуртова** (1920–2017), військовика, Героя Радянського Союзу (1945), почесного громадянина Харкова (2013)
13 березня	– 140 років від дня народження **Олексія Опанасовича Кокеля** (справж. Кирилов) (1880–1956), українського живописця, графіка, педагога
	– 110 років від дня народження **Ірини Миколаївни Бугримової** (1910–2001), артистки цирку, першої в СРСР жінки-дресирувальниці хижаків, Героя Соціалістичної Праці (1979)
15 березня	– 115 років від дня народження **Сергія Сергійовича П'ятницького** (1905–1971), українського лісівника-селекціонера
*18 березня**	– 140 років від дня народження **Олександра Миколайовича Грота** (1880–1965), українського художника, педагога
	– 65 років від дня народження **Анатолія Петровича Стожука** (1955), українського письменника, голови Харківської обласної спілки письменників (з 2012)
19 березня	– 85 років від дня народження **Бориса Яковича Фельдмана** (1935), українського підприємця, голови Ради засновників АТ «Концерн АВЕК і Ко» (з 2001)
21 березня	– 60 років від дня народження **Даниїла Борисовича Крамера** (1960), українського композитора, піаніста, джазмена, уродженця Харкова
23 березня	– 100 років від дня народження Льва Миколайовича Булгакова (1920), українського композитора, музикознавця, педагога

– 75 років від дня народження **Віталія Дмитровича Добровольського** (1945), українського дизайнера, живописця, графіка, монументаліста

24 березня – 90 років від дня народження **Костянтина Миколайовича Степанова** (1930–2012), фізика-теоретика, фахівця в галузі фізики плазми й керованого термоядерного синтезу

25 березня – 95 років від дня народження **Сергія Івановича Івченка** (1925–1984), українського біолога, прозаїка

27 березня – 75 років від дня народження **Віктора Івановича Пушкарьова-Браунинга** (1945), краєзнавця

– 50 років від дня народження **Онуфрія** (Олег Володимирович Легкий) (1970), церковного діяча, митрополита Харківського і Богодухівського (з 2013), почесного громадянина Харкова (2008)

28 березня – 130 років від дня народження **Віктора Володимировича Бобіна** (1890–1973), українського анатома, антрополога, педагога

1 квітня – 110 років від дня народження **Георгія Євгенійовича Стефанова** (1910–1984), українського артиста, драматурга, режисера, композитора, актора Харківського театру ляльок (1946–1980)

– 70 років від дня народження **Галини Федорівни Пономарьової** (1950), педагога, ректора Харківського гуманітарно-педагогічного інституту (з 2004), почесного громадянина Харківської області (2014)

4 квітня * – 85 років від дня народження **Валентини Іларіонівни Астахової** (1935), українського історика, педагога, громадського діяча, ректора Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія» (1991–2011), почесного громадянина Харкова (2011)

7 квітня – 115 років від дня народження **Миколи Андрійовича Частія** (1905–1962), українського оперного співака, соліста Харківського театру опери та балету ім. М.В.Лисенка (1927–1935)

– 80 років від дня народження **Марка Абрамовича Ентіна** (1940–2006), українського драматурга, поета, сценариста, педагога, музичного та громадського діяча

– 70 років від дня народження **Леоніда Васильовича Томи** (1950), українського поета, прозаїка, драматурга

13 квітня – 185 років від дня народження **Івана Кіндратовича Зарубіна** (1835–1904), українського хірурга, педагога, громадського діяча

14 квітня – 125 років від дня народження **Йосипа Йосиповича Гірняка** (1895–1989), українського артиста, режисера, педагога, актора харківського театру «Березіль» (1922–1933)

17 квітня – 125 років від дня народження **Олександра Веніаміновича Хвостенка-Хвостова** (1895–1968), українського художника, графіка, театрального декоратора, педагога

– 145 років від дня народження **Володимира Яковича Рубашкіна** (1875–1932), вченого-анатома, засновника і директора Українського протозойного інституту в Харкові (1923–1932)

18 квітня – 120 років від дня народження **Валентини Миколаївни Чистякової** (1900–1984), української артистки, педагога, дружини Леся Курбаса

– 65 років від дня народження **Сергія Михайловича Євеля** (1955), українського фахівця в галузі будівництва, генерального директора ТОВ «Стальконструкція» (з 2005), почесного громадянина Харківської області (2011)

20 квітня – 130 років від дня народження **Микити Івановича Волкова** (1890–1971), українського оперного співака, актора Харківського театру музичної комедії (1934–1958 (з перервою)

– 115 років від дня народження **Євгена Овксентійовича Лимаря** (1905–1972), українського архітектора, художника, педагога

21 квітня – 110 років від дня народження **Володимира Миколайовича Нахабіна** (1910–1967), українського композитора, диригента, педагога

22 квітня – 105 років від дня народження **Миколи Івановича Гнойового** (1915–1995), українського графіка

23 квітня – 115 років від дня народження **Юрія Павловича Бажанова** (1905–1975), військовика, маршала артилерії (1965), начальника Військово-інженерної радіотехнічної академії ім. Л.О.Говорова у Харкові (1955–1973)

– 100 років від дня народження **Якова Соломоновича Шифріна** (1920–2019), радіофізика, фахівця в галузі теорії антен і поширення радіохвиль, педагога, почесного громадянина Харкова (2016)

24 квітня – 100 років від дня народження **Дмитра Григоровича Білоуса** (1920–2004), українського письменника, поета, перекладача, літературного критика, громадського діяча

30 квітня – 110 років від дня народження **Георгія Яковича Андреєва** (1910–1978), українського техніка, ректора Українського заочного політехнічного інституту (1964–1978)

– 80 років від дня народження **Миколи Миколайовича Велигоцького** (1940), українського вченого-лікаря, почесного громадянина Харкова (2018)

– 60 років від дня народження **Олександра Віталійовича Петришина** (1960), українського правознавця, президента Національної академії правових наук України (з 2016)

1 травня – 115 років від дня народження **Леоніда Васильовича Андрієвського** (1905–1994), українського художника, графіка, педагога, директора Харківського художнього училища (1949–1969)

– 100 років від дня народження **Миколи Федоровича Денчика** (1920–1996), військовика, Героя Радянського Союзу (1944), уродженця с. Вільшани Дергачівського району

2 травня – 155 років від дня народження **Миколи Андрійовича Гредескула** (1865–1941), українського історика, правознавця, політичного діяча

7 травня – 55 років від дня народження **Лариси Олександрівни Шитикової** (1965), українського педагога, вчительки математики Харківської гімназії № 47, Героя України (2011)

8 травня – 120 років з дня смерті **Василя Сергійовича Досєкіна** (1829–1900), фотографа, засновника першої в Харкові фотографії

9 травня – 85 років від дня народження **Ігоря Аркадійовича Цвєткова** (1935–2000), російського композитора, педагога, уродженця Харкова

10 травня – 80 років від дня народження **Миколи Михайловича Чернети** (1940), українського журналіста, поета, театрального критика

12 травня – 145 років від дня народження **Якова Феофановича Чепіги-Зеленкевича** (1875–1938), українського педагога і освітянського діяча, співробітника Українського НДІ педагогіки у Харкові (1928–1934)

– 80 років від дня народження **Анатолія Миколайовича Довбні** (1940), українського фахівця з ядерних технологій, педагога, директора Інституту ядерної фізики та фізики високих енергій (з 1998), уродженця м. Красноград

13 травня *

– 160 років від дня народження **Костянтина Івановича Рубинського** (1860–1930), українського бібліотекознавця, бібліографа, одного з фундаторів вітчизняного бібліотекознавства, директора бібліотеки Харківського університету (1917–1922)

– 50 років від дня народження **Євгена Олександровича Котляра** (1970), українського художника-монументаліста, дизайнера, мистецтвознавця

14 травня

– 170 років від дня народження **Івана В'ячеславовича Нетушила** (1850–1928), історика, філолога, педагога, ректора Харківського університету (1911–1918)

– 95 років від дня народження **Миколи Семеновича Бєляєва** (1925–2004), українського педагога, краєзнавця, одного із засновників і першого директора Богодухівського районного історико-краєзнавчого музею (1985–2002), почесного громадянина м. Богодухів (1996) та Богодухівського району (2013, посмертно)

15 травня

– 190 років від дня народження **Івана Петровича Сокальського** (1830–1896), українського економіста, статистика, педагога, громадського діяча

– 175 років від дня народження **Іллі Ілліча Мечникова** (1845–1916), російського і українського біолога, основоположника ембріології, порівняльної патології, імунології та мікробіології, лауреата Нобелівської премії (1908)

16 травня

– 120 років від дня народження **Хани Миронівни Левіної** (1900–1969), української поетеси, письменниці, казкарки

– 65 років від дня народження **Віктора Миколайовича Остапчука** (1955), українського громадсько-політичного діяча, начальника Південної залізниці (2000–2005), Героя України (2004), почесного громадянина Харківської області (2007) та Харкова (2010)

17 травня

– 55 років від дня народження **Олександра Миколайовича Драчова** (1965), режисера, педагога, режисера-постановника (1991–2005) та художнього керівника Харківського театру музичної комедії (з 2005)

21 травня	– 125 років від дня народження **Костянтина Євгеновича Богуславського** (1895–1943), українського композитора, хорового диригента, співака
	– 105 років від дня народження **Костянтина Федоровича Ольшанського** (1915–1944), військовика, Героя Радянського Союзу (1945, посмертно), уродженця смт Приколотне Великобурлуцького району
	– 65 років від дня народження **Олексія Степановича Логвиненка** (1955), українського політика, почесного громадянина Харківської області (2015)
22 травня	– 180 років від дня народження **Марка Лукича Кропивницького** (1840–1910), українського драматурга, актора, режисера, театрального діяча
23 травня	– 25 років від дня народження **Максима Сергійовича Крипака** (1995), українського плавця, п’ятиразового чемпіона і триразового срібного призера літніх Паралімпійських ігор (2016), почесного громадянина Харківської області (2016)
25 травня	– 130 років від дня народження **Григорія Львовича Дермана** (1890–1983), українського патологоанатома, педагога, одного з організаторів перинатального центру у Харкові (1960-ті рр.)
30 травня	– 150 років від дня народження **Митрофана Семеновича Федорова** (1870–1942), українського і російського живописця, одного з організаторів і педагога Харківського художнього училища (1902–1913)
2 червня	– 95 років від дня народження **Ігоря Михайловича Стаханова** (1925–2008), українського живописця, графіка
3 червня	– 95 років від дня народження **Анатолія Васильовича Ефроса** (1925–1987), російського режисера, педагога, уродженця Харкова
	– 90 років від дня народження **Леоніда Георгійовича Розенфельда** (1930–2016), українського лікаря-рентгенолога, почесного громадянина Харкова (2011)
5 червня	– 95 років від дня народження **Володимира Олексійовича Реусова** (1925–2011), українського вченого в галузі будівництва, почесного громадянина Харкова (2000)
	– 60 років від дня народження **Михайла Олександровича Красноголовця** (1960–2003), українського фізика, педагога

6 червня – 165 років від дня народження **Івана Петровича Білоконського** (1855–1931), українського прозаїка, історика, педагога, громадського діяча

7 червня – 80 років від дня народження **Сергія Юрійовича Масловського** (1940–2016), українського вченого-анатома

8 червня – 100 років від дня народження **Івана Микитовича Кожедуба** (1920–1991), військового льотчика, тричі Героя Радянського Союзу (1944, 1944, 1945), почесного громадянина Чугуєва, Куп'янська

9 червня * – 70 років від дня народження **Володимира Петровича Семиноженка** (1950), українського вченого-фізика, політичного та громадського діяча, почесного громадянина Харкова (2010)

11 червня – 120 років від дня народження **Петра Івановича Демчука** (1900–1937), українського філософа, громадсько-політичного діяча

13 червня – 155 років від дня народження **Олександра Миколайовича Виєзжева** (1865–1918), українського живописця, організатора харківського гуртка художників (1900)

17 червня – 120 років від дня народження **Митрофана Тадейовича Кононенка** (1900–1965), українського артиста, актора Харківського українського драматичного академічного театру ім. Т.Г.Шевченка (1923–1965)

– 85 років від дня народження **Євгена Григоровича Іванюка** (1935–2005), українського хіміка, лікаря-гігієніста, директора Харківського НДІ гігієни праці та професійних захворювань (1994–2005)

18 червня – 105 років від дня народження **Леоніда Івановича Чернова** (1915–1990), українського живописця, графіка, педагога

19 червня – 70 років від дня народження **Бориса Володимировича Михайлова** (1950), українського вченого-лікаря, педагога, президента Національної ліги психотерапії, психоматики і медичної психології України

21 червня – 90 років від дня народження **Анатолія Васильовича Калабухіна** (1930), українського диригента, педагога, музичного і громадського діяча, голови Харківського обласного відділення Національної всеукраїнської музичної спілки (1989–2009), почесного громадянина Харкова (2010)

22 червня	– 95 років від дня народження **Станіслава Яковича Гонтара** (1925–1970), українського графіка, живописця, плакатиста
24 червня	– 110 років від дня народження **Івана Івановича Неходи** (1910–1963), українського письменника, поета, журналіста, уродженця с. Олексіївка Краснокутського району
	– 100 років від дня народження **Надії Терентіївни Волкової** (1920–1942), учасниці підпільної і партизанської боротьби на Харківщині в роки війни 1941-1945 рр., Героя Радянського Союзу (1965, посмертно)
27 червня	– 120 років від дня народження **Олександра Івановича Сердюка** (1900–1988), українського артиста, режисера, педагога, актора (з 1935), директора і художнього керівника Харківського українського драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка (1957–1962)
	– 110 років від дня народження **Павла Федоровича Батицького** (1910–1984), військовика, Героя Радянського Союзу (1965), маршала, уродженця Харкова
	– 85 років від дня народження **Петра Микитовича Тригуба** (1935–2016), українського історика, краєзнавця, педагога, уродженця с. Коломак
*29 червня **	– 155 років від дня народження **Петра Васильовича Щепкіна** (1865–1941), українського педагога, вчителя та згодом директора 2-ї Липецької школи Харківського району (1890–1941), першого вчителя України, нагородженого орденом Трудового Червоного Прапора (1924)
30 червня	– 95 років від дня народження **Анатолія Петровича Шеха** (1925-2012), директора Харківського заводу електроапаратури (1974–1995), Героя Соціалістичної Праці
2 липня	– 195 років від дня народження **Володимира Степановича Александрова (**1825–1894), українського поета, перекладача, фольклориста, музиканта, краєзнавця
	– 125 років від дня народження **Олеся (Олександра) Семеновича Чишка** (1895–1976), українського і російського композитора, співака, педагога, уродженця с. Дворічна Харківської області
3 липня	– 125 років від дня народження **Марка Йосиповича Рейзена** (1895–1992), російського співака, соліста Харківської опери (1921–1925)

– 95 років від дня народження **Дмитра Васильовича Волкова** (1925–1996), українського фізика, засновника наукової школи з теорії елементарних частинок

7 липня – 120 років від дня народження **Юрія Корнійовича Смолича** (1900–1976), українського прозаїка, публіциста, критика, голови Харківської організації письменників (1934–1941), Героя Соціалістичної Праці (1970)

– 95 років від дня народження **Івана Павловича Камишева** (1925–1945), військовика, Героя Радянського Союзу (1945, посмертно), уродженця с. Артемівка Печенізького району

8 липня – 100 років від дня народження **Вадима Григоровича Кононенка** (1920–1983), українського фахівця у галузі авіаційних технологій та обробки металів тиском, педагога, ректора Харківського авіаційного інституту (1976–1983)

10 липня – 120 років від дня народження **Петра Степановича Погребняка** (1900–1976), українського вченого-лісівника, грунтознаця, уродженця с. Волохів Яр Зміївського району (нині Чугуївського району)

– 95 років від дня народження **Володимира Володимировича Сташиса** (1925–2011), українського вченого-юриста, педагога, Героя України (2006), почесного громадянина Харкова (2000)

11 липня – 105 років від дня народження **Володимира Миколайовича Оглобліна** (1915–2005), українського актора і режисера, режисера Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка (1952–1958)

12 липня – 140 років від дня народження **Даміана Петровича Гриньова** (1880–1934), українського лікаря, педагога, засновника і керівника кафедри мікробіології Харківського університету (1922)

– 105 років від дня народження **Петра Тимофійовича Тронька** (1915–2011), українського історика, державного і громадського діяча, голови правління Національної спілки краєзнавців України (1990-2011), Героя України (2000), почесного громадянина Харкова (2002) та Харківської області (2011)

15 липня – 115 років від дня народження **Олександра Леопольдовича Хвилі** (1905–1977), українського артиста, актора Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка (1926–1941)

18 липня – 75 років від дня народження **Ніни Федорівни Кожух** (1945–2018), тренера з плавання, тренера СДЮШОР з плавання (1963–1987), повного кавалера ордена княгині Ольги (2000, 2004, 2012)

19 липня – 175 років від дня народження **Іллі Ілліча Слатіна** (1845–1931), українського і російського піаніста, диригента, педагога, музичного діяча, засновника Харківського відділення Російського музичного товариства (1871) і музичних класів при ньому

– 80 років від дня народження **Валентина Савича Бібика** (1940–2003), українського композитора, педагога, голови правління Харківської обласної організації спілки композиторів України (1988–1993)

24 липня – 115 років від дня народження **Бориса Григоровича Буткова** (1905–1969), українського оперного співака, соліста Харківського театру опери та балету ім. М.В.Лисенка (1929–1959)

25 липня – 125 років від дня народження **Володимира Олександровича Бєлоусова** (1895–1971), українського лікаря-педіатра, педагога

26 липня – 80 років від дня народження **Івана Михайловича Гулого** (1940–2013), українського підприємця, генерального директора приватного аграрно-орендного підприємства «Промінь» Красноградського району (з 2000), Героя України (2008), почесного громадянина Харківської області (2011)

27 липня – 150 років від дня народження **Володимира Матвійовича Маковського** (1870–1941), українського вченого у галузі турбобудування

28 липня – 125 років від дня народження **Валентина Григоровича Костенка** (1895–1960), українського композитора, музикознавця, педагога, музичного критика

29 липня – 120 років від дня народження **Івана Івановича Бакуліна** (1900–1942), Героя Радянського Союзу (1965, посмертно), секретаря Харківського підпільного обкому КП(б)У в роки Другої світової війни

30 липня – 140 років від дня народження **Михайла Михайловича Лозинського** (1880–1937), українського правознавця, політичного діяча, публіциста, літературознавця, перекладача

– 90 років від дня народження **Романа Олександровича Левіна** (1930), поета, прозаїка

1 серпня – 120 років від дня народження **Олександра Івановича Копиленка** (1900–1958), українського письменника, критика, педагога

3 серпня – 115 років від дня народження **Івана Микитовича Францевича** (1905–1985), українського фізика-хіміка, матеріалознавця, педагога, Героя Соціалістичної Праці (1969)

– 90 років від дня народження **Миколи Сидоровича Пушкаря** (1930–1995), українського кріобіолога

4 серпня – 125 років від дня народження **Бориса Никаноровича Тютюнникова** (1895–1985), українського хіміка, вченого в галузі технології жирів

5 серпня – 110 років від дня народження **Марії Петрівни Нестеренко** (1910–1941), льотчиці, учасниці дальніх рекордних перельотів, уродженки смт Буди Харківського району

6 серпня – 95 років від дня народження **Володимира Гавриловича Крайниченка** (1925–1964), українського режисера, педагога, актора Харківського українського драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка (1952–1964)

7 серпня – 80 років від дня народження **Миколи Івановича Панова** (1940), українського юриста, педагога, почесного громадянина Первомайського району (2001) та м. Первомайськ (2004)

9 серпня – 130 років від дня народження **Пантелеймона Івановича Свистуна** (1890–1938), громадського і державного діяча, директора ХТЗ (1933–1938)

11 серпня – 340 років від дня смерті **Івана Дмитровича Сірка** (між 1605 і 1610–1680), отамана запорізьких козаків ІІ-ї половини XVII ст., уродженця с. Мерефа Харківського району

– 165 років від дня народження **Івана Павловича Осипова** (1855–1918), хіміка, педагога, громадського діяча, голови Харківського фізико-хімічного товариства (1891–1918)

12 серпня – 70 років від дня народження **Юхима (Фелікса) Ароновича (Аркадійовича) Чемеровського** (1950–2018), артиста, режисера, педагога, керівника єврейського камерного театру «Унзер винкл», почесного громадянина Харкова (2014)

14 серпня – 100 років від дня народження **Льва Яковича Лівшиця** (1920–1965), літературознавця, літературного та театрального критика, педагога

– 95 років від дня народження **Володимира Федоровича Гольби** (1925–2017), живописця, графіка, педагога

15 серпня – 115 років від дня народження **Володимира Никифоровича Гавриленка** (1905–1995), українського прозаїка

– 100 років від дня смерті **Христини Данилівни Алчевської** (1841–1920), української педагогині-просвітительки, активної діячки народної освіти, меценатки, організаторки освітніх і культурних закладів в Україні

17 серпня – 70 років від дня народження **Олега Анатолійовича Векленка** (1950), графіка, плакатиста, дизайнера, педагога

20 серпня – 85 років від дня народження **Миколи Івановича Чумака** (1935), українського поета

22 серпня – 85 років від дня народження **Михайла Захаровича Бердути** (1935), українського історика, краєзнавця, педагога

24 серпня – 140 років від дня народження **Олександра Георгійовича Молокіна** (1880–1951), українського архітектора, інженера, педагога

27 серпня – 160 років від дня народження **Євгена Михайловича Гаршина** (1860–1931), письменника, мемуариста, літературного критика

– 130 років від дня народження **Дмитра Петровича Святополка-Мирського** (1890–1939), поета, критика

29 серпня – 95 років від дня народження **Марлени Давидівни Рахліної** (1925–2010), української поетеси, перекладачки

30 серпня – 70 років від дня народження **Валентина Михайловича Толочка** (1950), українського фармацевта, педагога

– 35 років від дня народження **Ганни Юріївни Ушеніної** (1985), української шахістки, чемпіонки світу

2 вересня – 95 років від дня народження **Владлена Миколайовича Маркіна** (1925–2004), українського історика, краєзнавця, дослідника «Слова о полку Ігоревім»

– 185 років від дня народження **Петра Савича Єфименка** (1835–1908), російського та українського етнографа, правознавця, бібліографа, громадського діяча

3 вересня – 90 років від дня народження **Віктора Петровича Тимченка** (1930), українського поета, прозаїка

– 70 років від дня народження **Олександра Станіславовича Кривцова** (1950–2019), українського вченого-економіста, громадсько-політичного діяча, почесного громадянина Харкова (2009)

6 вересня

– 85 років від дня народження **В'ячеслава Сергійовича Палкіна** (1935–2008), українського хорового диригента, педагога, громадського діяча, засновника, художнього керівника і головного диригента Харківського камерного хору обласної філармонії, почесного громадянина Харкова (2008, посмертно)

8 вересня

– 75 років від дня народження **Володимира Петровича Фокіна** (1945), російського режисера, сценариста, актора, уродженця Харкова, почесного громадянина Харкова (2011)

10 вересня

– 135 років від дня народження **Олександра Володимировича Палладіна** (1885–1972), українського біохіміка, педагога, засновника української школи біохімії, Героя Соціалістичної Праці (1955)

– 105 років від дня народження **Олександра Федоровича Кравцова** (1915–1983), українського поета

12 вересня

– 115 років від дня народження **Олександра Володимировича Запорожця** (1905–1981), українського та російського психолога, педагога

– 110 років від дня народження **Любові Артемівни Дражевської** (1910–2006), геолога, журналістки, літературознавиці, громадської діячки, уродженки Харкова

16 вересня

– 115 років від дня народження **Віктора Семеновича Андрєєва** (1905–1988), українського та російського архітектора, уродженця Харкова

– 115 років від дня народження **Іллі Михайловича Полякова** (1905–1976), українського біолога, генетика, директора Українського НДІ рослинництва, селекції і генетики (1963–1974)

18 вересня

– 110 років від дня народження **Михайла Івановича Чабанівського** (1910–1973), українського письменника, журналіста

– 90 років від дня народження **Бориса Семеновича Носка** (1930–2019), українського вченого в галузі агрохімії і грунтознавства, директора Українського НДІ грунтознавства та агрохімії ім. О.Соколовського (1994–1997)

19 вересня – 245 років від дня народження **Василя Васильовича Орлова-Денисова** (1775–1844), героя війни 1812 р., благодійника, засновника першого у Харкові дитячого притулку

20 вересня – 145 років від дня смерті **Фердінанда Георгійовича Бергера** (?–1875), українського режисера, антрепренера, співака, за ініціативи якого у 1874 р. у Харкові було засновано стаціонарний оперний театр

22 вересня – 185 років від дня народження **Олександра Опанасовича Потебні** (1835–1891), українського філолога, мовознавця, літературознавця, фольклориста, етнографа, педагога, громадського діяча

23 вересня – 105 років від дня народження **Івана Олександровича Мусієнка** (1915–1989), військового льотчика-штурмовика, Героя Радянського Союзу (1945)

26 вересня – 80 років від дня народження **Світлани Іванівни Коливанової** (1940), українського балетмейстера, артистки балету, педагога, солістки (з 1964) та художнього керівника балетної трупи (з 1997) Харківського академічного театру опери та балету ім. М.В.Лисенка, почесного громадянина Харкова (2002)

28 вересня – 85 років від дня народження **Юрія Івановича Григоренка-Пригоди** (1935–2002), українського альпініста, тренера, засновника української та харківської школи альпінізму

1 жовтня – 80 років від дня народження **Олега Миколайовича Батова** (1940), українського артиста, актора Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка (1968–1970)

6 жовтня – 110 років від дня народження **Івана Івановича Денисенка** (1910–2006), графіка, живописця, художника-монументаліста, скульптора, уродженця м. Барвінкове

– 95 років від дня народження **Марка Івановича Богославського** (1925–2015), російського поета, літературознавця, педагога, уродженця Харкова

7 жовтня – 90 років від дня народження **Івана Юхимовича Саратова** (1930–2012), українського краєзнавця, дослідника історії та культури Слобожанщини, голови Харківського відділення Національної спілки краєзнавців України (1990–2010)

8 жовтня	– 175 років від дня народження **Віктора Львовича Кирпичова** (1845–1913), вченого в галузі механіки, опору матеріалів, громадського діяча, засновника і першого директора Харківського технологічного інституту (1885–1898)
9 жовтня	– 135 років від дня народження **Володимира Юхимовича Свідзінського** (1885–1941), українського поета, критика, перекладача
	– 100 років від дня смерті **Дмитра Миколайовича Овсяника–Куликовського** (1853–1920), українського і російського літературознавця, критика, історика культури, педагога
12 жовтня	– 90 років від дня народження **Радія Федоровича Полонського** (1930–2003), українського прозаїка, драматурга, журналіста, перекладача
14 жовтня	– 80 років від дня народження **Олександра Олександровича Сердюка** (1940–2010), українського артиста театру і кіно, педагога, уродженця Харкова
15 жовтня	– 120 років від дня народження **Олександра Григоровича Івашутича** (1900–1970), українського артиста і режисера, актора (з 1929) та режисера (1939–1955, з перервою) Харківського театру музичної комедії
	– 125 років від дня народження **Володимира Зеноновича Гжицького** (1895–1973), українського прозаїка. Жив і працював у Харкові (1919–1933)
	– 60 років від дня народження **Євгена Олеговича Комаровського** (1960), українського лікаря-педіатра, телеведучого
16 жовтня	– 85 років від дня народження **Анатолія Зіновійовича Житницького** (1935), українського поета, драматурга, пародиста, мистецтвознавця, педагога
18 жовтня	– 150 років від дня народження **Володимира Васильовича Різниченка** (1870–1932), українського геолога, художника, поета, прекладача
	– 135 років від дня народження **Віктора Григоровича Аверіна** (1885–1955), українського біолога, зоолога, педагога, громадського діяча, одного з організаторів справи захисту рослин в Україні
	– 135 років від дня народження **Миколи Михайловича Баженова** (1885–1962), українського мовознавця, літературознавця, педагога

20 жовтня – 85 років від дня народження **Михайла Івановича Бондаренка** (1935), українського економіста, педагога, ректора Харківського інституту бізнесу і менеджменту (з 1992)

21 жовтня – 135 років від дня народження **Петра Петровича Будникова** (1885–1968), українського хіміка, фахівця у галузі силікатних матеріалів, одного з організаторів (1927) і наукового керівника (1928–1935) Українського НДІ вогнетривів, Героя Соціалістичної Праці (1965)

– 110 років від дня народження **Поліни Володимирівни Куманченко** (1910–1992), української актриси, акторки Харківського академічного українського драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка (1937–1961)

– 70 років від дня народження **Наталії Миколаївни Кушнаренко** (1950), українського документознавця, бібліографа, педагога

22 жовтня – 140 років від дня народження **Віктора Павловича Протопопова** (1880–1957), українського психіатра та фізіолога. Працював у медичних установах Харкова (1923–1944)

23 жовтня – 80 років від дня народження **Анатолія Костянтиновича М'ялиці** (1940), українського вченого в галузі літакобудування, машинобудування, генерального директора Харківського авіаційного виробничого підприємства (2008–2015), Героя України (1999)

– 75 років від дня народження **Олени Петрівни Олешко** (1945), української педагогині, громадсько-політичної діячки, почесної громадянки Харківської області (2013)

24 жовтня – 105 років від дня народження **Кузьми Филимоновича Білоконя** (1915–2005), військовика, Героя Радянського Союзу (1944), почесного громадянина смт Печеніги Харківської області

25 жовтня – 160 років від дня народження **Миколи Семеновича Самокиша** (1860–1944), українського художника-баталіста, графіка, педагога, громадського діяча

27 жовтня – 105 років від дня народження **Івана Григоровича Гетьманенка** (1915–2003), українського зоотехніка, громадського та політичного діяча, Героя Соціалістичної Праці (1948)

– 85 років від дня народження **Віталія Миколайовича Куликова** (1935–2015), українського художника, графіка, плакатиста

28 жовтня	– 100 років від дня смерті **Сергія Петровича Григор'єва** (1878–1920), українського лікаря-рентгенолога, одного із засновників практичної і наукової рентгенології в Україні
29 жовтня	– 120 років від дня народження **Лідії Володимирівни Долохової** (1900–1988), української артистки балету, балетознавиці, акторки Харківського театру опери та балету (1926–1936) та Харківської оперети (1936–1941)
30 жовтня	– 195 років від дня народження **Дмитра Івановича Безперчого** (1825–1913), живописця, графіка, педагога
1 листопада	– 90 років від дня народження **Володимира Івановича Подшивалова** (1930–2012), українського громадського та політичного діяча, почесного громадянина Харкова (2010)
2 листопада	– 90 років від дня народження **Юрія Меркурійовича Шрамка** (1930–2019), українського державного та громадського діяча, фінансиста, почесного громадянина Харкова (2010) та Харківської області (2012)
	– 80 років від дня народження **Анатолія Олександровича Бугайця** (1940–2011), українського інженера-енергетика, генерального директора НВО «Турбоатом» (1986–2006), Героя України (2002), почесного громадянина Харківської області (2009) та Харкова (2010)
3 листопада	– 110 років від дня народження **Віктора Семеновича Довбищенка** (1910–1953), українського режисера, театрознавця, педагога
	– 80 років від дня народження **Людмили Павлівни Платонової** (1940), української актриси, акторки Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Г.Шевченка
4 листопада	– 100 років від дня смерті **Людвіга Оттоновича Струве** (1858–1920), вченого-астронома, педагога, директора Астрономічної обсерваторії Харківського університету (1898–1917)
6 листопада	– 165 років від дня народження **Дмитра Івановича Яворницького** (1855–1940), українського історика, археолога, етнографа, фольклориста, письменника
9 листопада	– 135 років від дня народження **Віктора Олександровича Барвінського** (1885–1940), українського радянського історика, дослідника історії Лівобережної України XVI–XVII ст., архівіста

12 листопада	– 135 років від дня народження **Михайла Івановича Ситенка** (1885–1940), українського ортопеда-травматолога, директора Харківського НДІ ортопедії та травматології (1926–1940)
	– 85 років від дня народження **Людмили Марківни Гурченко** (1935–2011), російської кіноактриси, співачки, почесної громадянки Харкова (1999), уродженки Харкова
15 листопада	– 220 років від дня народження **Андрія Євгеновича Розена** (1800–1884), декабриста, громадського діяча. Останні роки життя провів неподалік с. Кам'янка Ізюмського району
	– 105 років від дня народження **Павла Яковича Єременка** (1915–1999), українського живописця
16 листопада	– 120 років від дня народження **Ніни Василівни Тамарової** (1900–1983), актриси, акторки Харківського російського драматичного театру ім. О.С.Пушкіна (1938–1983)
	– 105 років від дня народження **Григорія Олексійовича Томенка** (1915–1994), українського живописця, графіка, плакатиста
	– 75 років від дня народження **Олександра Івановича Чепалова** (1945), українського театрознавця, журналіста, драматурга, театрального критика
17 листопада	– 90 років від дня народження **Георгія Борисовича Авер'янова** (1930–1991), українського віолончеліста, педагога, ректора Харківського інституту мистецтв (1975–1991)
	– 75 років від дня народження **Костянтина Петровича Маковійського** (1945), українського поета
19 листопада	– 185 років від дня народження **Валеріана Григоровича Лашкевича** (1835–1888), українського лікаря, засновника харківської терапевтичної школи
21 листопада	– 195 років від дня народження **Миколи Олексійовича Лавровського** (1825–1899), історика, філолога, педагога, одного з засновників Харківського історико-філологічного товариства
23 листопада	– 60 років від дня народження **Івана Даниловича Гляня** (1960), українського державного діяча, почесного громадянина Харківської області (2015)
25 листопада	– 95 років від дня народження **Юрія Дмитровича Бедзика** (1925–2008), українського письменника

26 листопада	– 95 років від дня народження **Опанаса Івановича Заливахи** (1925–2007), українського живописця, графіка, скульптора, громадського і культурного діяча, уродженця с. Гусинка Куп'янського району
27 листопада	– 70 років від дня народження **Василя Євгеновича Сидіна** (1950–2011), українського актора, режисера, засновника та художнього керівника харківського театру дітей «Тимур»
29 листопада	– 85 років від дня народження **Олени Яківни Гречаніної** (1935), української акушерки-гінеколога, генетика, директора Харківського спеціалізованого медико-генетичного центру, почесної громадянки Харкова (2007) та Харківської області (2016)
30 листопада	– 85 років від дня народження **Всеволода Костянтиновича Чайкіна** (1935–1996), українського артиста, актора Харківського театру юного глядача (1961–1996)
1 грудня	– 115 років від дня народження **Олексія Івановича Полторацького** (1905–1977), українського письменника, публіциста
5 грудня	– 75 років від дня народження **Ніни Іванівни Руслановоі** (1945), російської актриси, уродженки м. Богодухів Харківської області
9 грудня	– 130 років від дня народження **Миколи Антоновича Плевака** (1890–1941), українського літературознавця, бібліографа, уродженця смт Дворічна Харківської області
10 грудня	– 150 років від дня народження **Миколи Андрійовича Артем'єва** (1870–1948), українського вченого в галузі електротехніки. За його проектами у Харкові споруджено центральну електростанцію і створено міську електричну мережу (1911–1915)
12 грудня	– 105 років від дня народження **Дмитра Сергійовича Загорулька** (1915–1944), військовика, Героя Радянського союзу (1945, посмертно), уродженця с. Мерло Богодухівського району
17 грудня	– 130 років від дня народження **Миколи Миколайовича Кулешова** (1890–1968), українського ботаніка
18 грудня	– 130 років з дня смерті **Григорія Петровича Данилевського** (1829–1890), українського і російського письменника, мандрівника, етнографа, історика, уродженця с. Данилівка Харківської губернії
	– 95 років від дня народження **Миколи Івановича Печеніжського** (1925–1998), українського драматурга

– 80 років від дня народження **Савелія Яковича Ципіна** (1940–2001), українського прозаїка, драматурга

21 грудня

– 230 років від дня народження **Євграфа Петровича Ковалевського** (1790–1867), російського письменника, сходознавця, географа-мандрівника, державного діяча, уродженця Харківської губернії

– 115 років від дня народження **Миколи Володимировича Дукина** (1905–1943), українського прозаїка, перекладача, уродженця м. Балаклія Харківської області

23 грудня

– 80 років від дня народження **Євгена Олександровича Філімонова** (1940–2012), українського письменника, архітектора, дизайнера, художника

24 грудня

– 115 років від дня народження **Антона Карловича Вальтера** (1905–1965), українського фізика, засновника школи ядерної фізики в Харківському університеті

– 95 років від дня народження **Наталії Кирилівни Балановської** (1925), української поетеси

25 грудня

– 105 років від дня народження **Олега Владиславовича Соїча** (1915–1975), машинобудівника, державного діяча, директора Харківського заводу транспортного машинобудування ім. Малишева (1965–1975)

– 80 років від дня народження **Марії Костянтинівни Вишневської** (1940), українського економіста, громадсько-політичної діячки, почесної громадянки Харківської області (2006)

– 65 років від дня народження **Бориса Романовича Косвіна** (1955–2005), письменника, журналіста, автора та ведучого радіопередач

27 грудня

– 130 років від дня народження **Василя Костьовича Ємця** (1890–1982), українського бандуриста, історика, письменника, педагога, уродженця смт Шарівка Богодухівського району

30 грудня *

– 100 років від дня народження **Євгена Захаровича Трегуба** (1920–1984), українського живописця, графіка, педагога

– 120 років від дня народження **Григорія Сергійовича Могильченка** (1900–1976), новатора сільськогосподарського виробництва, голови колгоспу ім. С.Орджонікідзе Лозівського району (з 1929), двічі Героя Соціалістичної Праці (1948, 1958)

31 грудня

– 145 років від дня народження **Бориса Карловича Яновського** (1875–1933), українського композитора, диригента, музичного критика

Цього року виповнюється:

– 285 років від дня народження **Івана Семеновича Саблукова** (1735–1777), українського живописця, художника-плакатиста, педагога

– 230 років від дня народження **Петра Антоновича Ярославського** (1750–1810), українського архітектора, автора проєктів планування Харкова та інших міст губернії (1781–1810)

– 225 років від дня народження **Людвіга Юрійовича Млотковського** (1795–1855), українського і російського актора, режисера, антрепренера. У 1843 р. ініціював будівництво у Харкові театрального приміщення, де відкрив першу театральну школу

– 220 років від дня народження **Андрія Андрійовича Тона** (1800–1858), українського архітектора, харківського міського архітектора (1837–1845)

– 210 років від дня народження **Федора Івановича Данилова** (1810–1885), українського архітектора, єпархіального архітектора Харківської губернії (1869–1885)

– 190 років від дня народження **Болеслава Георгійовича Михайловського** (1830–1909), інженера-архітектора, педагога, харківського міського інженера (1874–1909)

– 185 років від дня народження **Олексія Кириловича Алчевського** (1835–1901), промисловця, банкіра, мецената, громадського діяча, родоначальника сім’ї українських діячів культури

– 185 років від дня народження **Григорія Сергійовича Чирикова** (1835–1881), бібліографа, краєзнавця, мистецтвознавця, письменника

– 180 років від дня народження **Марії Дмитрівни Раєвської-Іванової** (1840–1912), української художниці і педагогині, першої жінки в Російській імперії, якій Петербурзька академія мистецтв надала звання художника

– 170 років від дня народження **Михайла Івановича Ловцова** (1850–1907), російського архітектора, педагога. Працював у Харкові (з 1875)

– 160 років від дня народження **Олександра Михайловича Варяницина** (1860–1914), військового інженера, архітектора, живописця

– 160 років від дня народження **Костянтина Михайловича Бич-Лубенського** (1860–?), українського етнографа, письменника, громадського діяча

– 155 років від дня народження **Миколи Федоровича фон-Дітмара** (1865–1919), українського підприємця, одного з організаторів економіки української держави. Жив у Харкові (з 1893), обирався гласним Харківської міської думи (з 1902)

– 155 років від дня народження **Віктора Івановича Недригайлова** (1865–1923), українського бактеріолога, імунолога, директора Харківського бактеріологічного інституту (1908–1914)

– 150 років від дня народження **Петра Васильовича Величка** (1870–1942), українського архітектора

– 150 років від дня народження **Олександра Тихоновича Дзбанівського** (1870–1938), українського композитора, музичного критика, співака, педагога, громадського діяча, одного з фундаторів театру опери та балету (1925)

– 145 років від дня народження **Степана Андрійовича Ананьїна** (1875–1942), українського психолога, педагога, філософа

– 125 років від дня народження **Василя Михайловича Жаботинського** (1895–1984), українського гігієніста, автора першого підручника з комунальної гігієни

– 115 років від дня народження **Володимира Федоровича Нерубенка** (1905–1944), українського графіка

– 100 років від дня смерті **Григорія Олексійовича Алчевського** (1866–1920), українського композитора, піаніста, педагога

– 100 років від дня смерті **Володимира Олександровича Беклемішева** (1861–1920), скульптора, педагога, автора першого погруддя Кобзаря, створеного для садиби Алчевських у Харкові (1898)

– 100 років від дня смерті **Івана Миколайовича Оболенського** (1841–1920), вченого-лікаря, одного із засновників товариства швидкої допомоги в Харкові

4 лютого

75 років від дня народження Миколи Миколайовича Саппи

Саппа Микола Миколайович, український фізик, соціолог, педагог, краєзнавець. Народився 4 лютого 1945 р. у м. Авдіївка Донецької області. Навчався на фізико-математичному факультеті Харківського державного університету ім. О.М.Горького (нині Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна), який закінчив у 1968 р.

З 1969 по 1995 рр. Микола Миколайович працював у Національному науковому центрі «Харківський фізико-технічний інститут». Пройшов шлях від наукового співробітника до помічника директора інституту «Ядерний паливний цикл». У 1989 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук.

У 1995–2001 рр. М.Саппа доцент Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна. У 2000 р. захистив докторську дисертацію.

З 2001 р. працює у Харківському національному університеті внутрішніх справ. У 2004 р. йому присвоєно вчене звання професора кафедри прикладної соціології.

Основні напрями наукової діяльності Миколи Миколайовича: фізика плазми, соціологія, юридична психологія, радіаційна екологія, філософія, історія (України, Болгарії), літературознавство, мовознавство, краєзнавство. Він опублікував більш ніж 260 наукових праць.

Микола Миколайович Саппа член Харківського відділення Національної спілки журналістів України, академік Міжнародної академії наук екології та безпеки життєдіяльності, почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

Краєзнавством захопився в першій половині 1980-х рр. З 1982 р. член клубу «Краєзнавець» Харківської державної наукової бібліотеки ім. В.Короленка. Брав участь у створенні товариств «Меморіал», «Спадщина». Автор двох книг: «Харьковщина туристская», «Харьковщина заповедная = Kharkov region nature reserves» та численних статей з історії Слобожанщини, трьох поетичних збірок.

Праці М.М.Саппи:

Бородулин В.Г. Харьковщина туристская : 22 экскурс. маршрута : путеводитель / В.Г.Бородулин, А.И.Лурье, Н.Н.Саппа. – Харьков : Прапор, 1988. – 245 с.

Харьковщина заповедная = Kharkov region nature reserves : путеводитель / Н.Н.Саппа. – Харьков : Прапор, 1987. – 118 с. : фото.

***

Герої творів Гоголя і Харківщина / М.Саппа // Ленін. зміна. – 1986. – 9 жовт.

Наші земляки Ковалевські і Т.Г.Шевченко / М.Саппа // Прапор. – 1986. – № 3. – С. 177–181.

Харьковский друг поэта : [учитель Филипп Николаевич Королев] / Н.Саппа // Красное знамя. – 1987. – 5 марта.

Про М.М.Саппу:

Романовський В. «Бути взірцем для дітей» / В.Романовський // Ленін. зміна. – 1984. – 28 лип.

Саппа Николай Николаевич // Краеведы Слобожанщины : биогр. справ. – Харьков, 2011. – С. 120–121. – Загл. обл.: Краеведы Харьковщины.

Саппа Микола Миколайович [Електронний ресурс] // Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Короленка. – Режим доступу: http://kray.korolenko.kharkov.com/klub-kraeznavec/personalni-storinky/31.html

Саппа Микола Миколайович [Електронний ресурс] // Харківський національний університет внутрішніх справ. – Режим доступу: http://univd.edu.ua/uk/scientist/45

21 лютого

115 років від дня народження Дмитра Васильовича Нитченка

Нитченко (Ніценко) Дмитро Васильович (псевдоніми Дмитро Чуб та Остап Зірчастий), письменник, педагог, видавець, літературний і громадський діяч. Народився 21 лютого 1905 р. у с. Зіньків на Полтавщині, у сім'ї заможних селян. Після двох років початкової школи продовжив навчання у Зіньківській гімназії. У Зінькові Дмитро закінчив трудову школу і в 1921 р. вступив до індустріально-технічної школи, де навчання проводилося з виробничою практикою у шкільних майстернях. Звиклому до праці юнакові

давалися легко і наука, і практичні заняття, а тому залишалося багато вільного часу для улюбленого захоплення – написання віршів та відвідування філії літературного угрупування «Плуг». Профшколу Д.Нитченко закінчив у 1924 р. і ще рік відробляв практику на електростанції Зінькова. Потім переїхав з матір'ю до П'ятигорська, де працював на різних роботах. Коли у Краснодарі відкрився український відділ при робітфаці, він вступив туди зразу на третій курс, але був виключений за соціальне походження.

Дмитро Васильович переїхав до Харкова, тодішньої столиці України. Спочатку працював на ґудзиковій фабриці, потім у Державному видавництві, де познайомився і заприятелював з відомими українськими діячами літератури і культури – Ю.Вухналем, М.Кулішем, І.Багряним, Ю.Борзенком. Ця дружба мала великий вплив на формування Дмитра Нитченка як письменника.

Далі – низка ненадійних працевлаштувань, які весь час переривалися все через те ж соцпоходження. У 1931 р. Дмитро Нитченко вступив на вечірнє відділення технікуму іноземних мов, який закінчив у 1934 р., здобувши кваліфікацію викладача німецької мови і перекладача. У той час вийшли його перша збірка «Поезії індустрії»; переклад книжки «Горький о Ленине»; збірник для шкіл, складений з творів Т.Шевченка. Після влаштування на роботу до видавництва «Політфронт», молодий письменник постійно подає до журналу матеріал. У 1933 р. вийшла друком збірка віршів «Склепіння», а у 1937 р. – «На прикордонні». Поезія була однією з граней молодого поета, але не стала щоденним хлібом. Зрештою знайшов роботу в школі. У 1936 р. вступив до Харківського педагогічного інституту, який закінчив у 1940 р. Викладав українську та російську мову у школі № 116, на підготовчих курсах медичного інституту тощо.

У перші тижні початку війни у 1941 р. Дмитро Нитченко був мобілізований і у складі батальйону зв'язку потрапив на фронт. Був на Західному фронті морзистом-телефоністом. Після прориву фронту потрапив у полон, з якого втік. Дістався Харкова, щойно окупованого гітлерівцями, де панували голод і німецьке свавілля. У місті виходила тоді українська газета «Нова Україна». Д.Нитченко надрукував там кілька нарисів. Знаючи, що за це і за те, що живий потрапив у полон, загрожувало від радянської влади суворе покарання, Дмитро Нитченко в грудні 1943 р. залишив Харків і після поневірянь опинився у таборі переселенців у Німеччині, де перебував з 1945 по 1949 рр. аж до свого переїзду до Австралії.

Саме в цьому далекому краю повніше розкрилася духовна міць цієї непересічної людини. Дмитро Нитченко – один із найактивніших організаторів українських шкіл, готував вчительські кадри, писав і видавав «Правописний словник». А ще організував видавництво «Ластівка», видав літературний альманах «Новий обрій», писав оповідання для дітей.

Широкого розголосу набувають його есе про Г.Сковороду і Т.Шевченка, Л.Українку і М.Заньковецьку, О.Олеся і Г.Хоткевича,

С.Васильченка і С.Руданського. Широко знані його фундаментальні книги «Від Зінькова до Мельбурна» та «Під сонцем Австралії». Він активно співпрацював з багатьма українськими виданнями в Україні і в країнах діаспори, зокрема з харківським журналом «Прапор»-«Березіль», членом редколегії якого був до останньої хвилини своїх днів.

Дмитро Нитченко, як закордонний член Національної спілки письменників України, широко відомий в нашій країні не тільки як літератор, але і як активний патріот.

Письменник був нагороджений премією ім. Л.Українки за книги «Живий Шевченко», «Стежками пригод», «Слідами Міклухо-Маклая». У 2000 р. лігою меценатів було встановлено літературну премію ім. Д.Нитченка – за популяризацію українського друкованого слова.

Помер Дмитро Васильович Нитченко 15 вересня 1999 р. у Мельбурні (Австралія).

Праці Д.Нитченка:

В лісах під Вязьмою : спогади про Другу світ. війну / Д.Нитченко. – Мельборн, Австралія : Ластівка, 1983. – 131 с.

Від Зінькова до Мельбурну : із хроніки мого життя / Д.Нитченко. – Мельборн, Австралія : Байда, 1990. – 407 с.

Елементи Теорії літератури і стилістики / Д.Нитченко. – 2-е доп. вид. – Мельборн : Ластівка, 1979. – 137 с.

Живий Шевченко : (інтим. життя поета) / Д.Нитченко. – 3-тє вид. перероб. і доп. – Мельборн, Австралія : Ластівка, 1987. – 152 с.

З Новогвінейських вражень : по слідах Миклухи-Маклая / Д.Нитченко. – Мельборн, Австралія : Ластівка, 1977. – 128 с.

Листи письменників / Д.Нитченко. – Мельборн : Ластівка, 1992. – 191 с.

Люди великого серця : статті, розвідки, спогади / Д.Нитченко. – Мельборн, Австралія : Ластівка, 1981. – 240 с.

На гадючому острові : з австрал. пригод / Д.Нитченко. – Мельборн - Аделаїда : Ластівка, 1958. – 24 с.

Стежками пригод : оповідання : для серед. шк. віку / Д.Нитченко. – Київ : Веселка, 1993. – 62 с. : іл.

У дзеркалі життя й літератури : (статті, спогади, розвідки) / Д.Нитченко. – Мельборн : Ластівка, 1982. – 200 с.

Український ортографічний словник : для шк. і молоді: 10000 слів. – Вид. 2-ге. / Д.Нитченко. – Мельборн, Австралія : Ластівка, 1985. – 176 с.

***

Від Зінькова до Мельбурну : уривки з кн. / Д.Нитченко // Березіль. – 1992. – № 3-4. – С. 63-143.

Листи Дмитра Нитченка // Березіль. – 2002. – № 9-10. – С. 175.

Про Д.Нитченка:

Біографія Дмитра Чуба [Електронний ресурс] // OnlyArt. – Режим доступу: https://onlyart.org.ua/biographies-poets-and-writers/chub-dmytro-biografiya/

Боровий В. Обрій – за евкаліптами : [до 90-річчя від дня народж.] / В.Боровий // Слобід. край. – 1995. – 14 лют.

Винниченко І.І. Нитченко Дмитро Васильович [Електронний ресурс] / І.І.Винниченко // Інститут історії України. – Режим доступу: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Nytchenko_D

Дмитро Нитченко [Електронний ресурс] // Український центр. – Режим доступу: http://www.ukrcenter.com/Література/40777/Дмитро-Нитченко/Біографія

Дмитро Нитченко. Віртуальна виставка [Електронний ресурс] // Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Короленка. – Режим доступу: http://korolenko.kharkov.com/virtual_vistavki/Nytchenko/biography.html

Дмитро Нитченко (Дмитро Чуб) : [некролог] // Літ. Україна. – 1999. – 23 верес.

Коновал О. Дмитро Нитченко – людина ідеї : [Електронний ресурс] / О.Коновал // Свобода : газ. укр. діаспори. – Режим доступу: https://svoboda-news.com/svwp/Дмитро-Нитченко-людина-ідеї/

Крижанівський С. Благородна місія просвітителя / С.Крижанівський // Березіль. – 2002. – № 9-10. – С. 174.

Меценат українського друкованого слова : до 100-річчя від дня народж. Д.В.Нитченка // Знаменні дати. Календар-2005. – Київ : Вид-во Україна, 2005. - С. 36-40.

Нитченко Дмитро Васильович : життя та творчість [Електронний ресурс] // Бібліотека української літератури. – Режим доступу: https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=6443

Нитченко Дмитро Васильович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Нитченко_Дмитро_Васильович

Оксюта Я. Люди великого серця / Я.Оксюта // Київ. – 2003. – № 4. – С. 134-142.

Павлишин М. Дмитро Нитченко. 1905-1999 / М.Павлишин // Сучасність. – 2000. – № 4. – С. 135-137.

Рибальченко Р.К. З епістолярної спадщини Дмитра Нитченка / Р.К.Рибальченко // Культурна спадщина Слобожанщини. Культура і мистецтво : зб. наук.-попул. ст. – Харків, 2003. – Число 1. – С. 56-65.

Романовський В. Великий українець Австралії : вечір-спогад, приурочений 105-й річниці від дня народж. Д.Нитченка, відбувся в Харків. літ. музеї за актив. участі обл. від-ня Укр. фонду культури / В.Романовський // Слобід. край. – 2010. – 25 берез. – С. 6.

Саєнко Л. Дмитро Нитченко – письменник, видавець / Л.Саєнко // Бібл. вісн. – 2005. – № 3. – С. 50-55.

Стадниченко Ю. Від Харкова до Мельбурна : (до 100-річчя Д.В.Нитченка) / Ю.Стадниченко // Слобід. край. – 2005. – 2 берез.

Усань В. Син найсвятішої в світі землі / В.Усань // Березіль. – 1997. – № 7-8. – С. 163-164.

7 березня

90 років від дня народження Артура Петровича Ярещенка

Ярещенко Артур Петрович, український філолог, мовознавець. Народився 7 березня 1930 р. у Харкові в родині священників. Родина мала велику бібліотеку, в якій поряд із Пушкіним, Байроном, Шекспіром, Шевченком були праці Михайла Грушевського, Володимира Винниченка та ін. У 1941 р. одинадцятирічний Артур вступив до 7–го класу музичної школи (клас фортепіано), директором якої був В.Крамаренко.

Під час війни 1941-1945 рр. Артур Петрович потрапив з батьками в окупацію. Взимку 1942 р. батьки відвезли його до Нової Водолаги, а в липні 1943 р. А.Ярещенко був вивезений до Німеччини в табір смерті. Саме там і розпочалися справжні муки хлопця: робота біля печі, в якій спалювали людей; очищення труб від людської кіптяви; знущання есесівців, поступове вмирання. Артур був визволений 22 квітня 1945 р. радянськими танкістами

До Харкова А.П.Ярещенко повернувся у 1947 р. Закінчив середню школу і вступив на перший курс українського відділення філологічного факультету Харківського державного університету.

Артур Петрович працював вчителем української мови і літератури в Великобабчанській середній школі, викладачем української та російської мов у Харківському технікумі трудових резервів. Був старшим викладачем у Харківському інституті мистецтв та у Харківському державному університеті. Пройшов шлях від асистента кафедри української мови до професора у Харківському національному педагогічному університеті ім. Г.С.Сковороди. З 1973 по 1983 рр. Артур Петрович був на посаді декана, започаткованого ним педагогічного факультету (факультет початкових класів).

1997–2005 рр. – декан у Харківському інституті управління, завідувач кафедри мовознавчих дисциплін. З 2005 р. – завідувач сектору ідеології козацтва Науково-дослідного Центру козацтва ім. гетьмана Мазепи.

Наукова творчість Артура Петровича Ярещенка багатогранна: понад 100 наукових публікацій присвячені ономатології України і мові окремих письменників. Це – «До проблеми емоційно-зображальних засобів мовної палітри М.Хвильового», «Геній слова» (Г.С.Сковорода), «Кримський – орієнталіст», «Мовознавчі праці П.Г.Житецького», «Лексична основа емоційно-семантичних центрів у творах М.В.Гоголя», «Лексика знижених стилістичних акцентів у творі М.В.Гоголя «Вечори на хуторі біля Диканьки», «Таїни грамот Давньої Русі» (про мову творців грамот XIII ст.), «П.Г.Житецький – дослідник української мови», «Юрій Шерех (Ю.Шевельов) та українська лінгвістика» та ін.; описи-дослідження давньоукраїнських пам’яток: «До характеристики мови Пересопницького рукопису – видатної пам’ятки «книжної» української мови XVI ст.», «Про мову Синоніми слов’янороської» невідомого автора XVII ст.

Артур Петрович Ярещенко, знаний вчений, мовознавець, один із тих, хто започаткував наукову школу з топоніміки й ономастики Слобожанщини, автор понад 250 наукових робіт, серед яких набули неабиякої популярності його 26 монографій: «Назви говорять», «Лексика та фразеологія української мови», «Топоніміка Харківщини», «Топонімічні та ономастичні реалії», «Історична граматика української мови», «Топонімічний словник Харківщини», «Із життя імен», «Форсований курс української мови», «Харків’яни: хто вони?», «Етнографічні особливості України», «Іван Ужевич або перші кроки інтеграції до Європи», «Лексика та лексикографія української

мови», «Як парость виноградної лози, плекайте мову…» – посібник-довідник з правописних норм української мови, «Складні випадки української орфографії», «Зошит-довідник з української орфографії та пунктуації». Вийшли в світ його монографії «Під чаром рідної землі», «Українські традиції та звичаї», «Українські прислів'я, приказки, фразеологічні вирази, крилаті вислови»; він є редактором й укладачем таких робіт, як «Сучасний фразеологічний словник української мови», «Синонімічний словник української мови», «Сучасна українська мова»; робіт, присвячених народознавству та краєзнавству «Козак Мамай» та «Скарби рідного краю»…

А.Ярещенко плідно займається навчально-методичною роботою. Випустив у світ серію методичних посібників для студентів університетів, педінститутів, слухачів інститутів підвищення кваліфікації. Йому належать авторські спецкурси: «Українська етнокультура та мова», «Українознавство». «Краєзнавство». «Культурологія», «Етимологія слова».

Особливу увагу Артур Петрович приділяє написанню та публікації нормативних навчальних курсів з історії літературної мови та історичної граматики української мови.

Митець постійно виступає з публічними лекціями про духовну сутність козацької педагогіки, історію козацьких рухів на Слобожанщині і в Україні, друкується у часописах «Деловая жизнь» та «Губернія».

Водночас учений працює над етнокультурними та етномовними проблемами, не обминаючи сьогочасних питань розвитку української етноспільності, українського державотворення.

Артур Петрович Ярещенко – професор філології, професор кафедри управління закладами освіти обласного науково-методичного інституту безперервної освіти, доктор філософії і філологічних наук Міжнародної Кадрової академії, кандидат філологічних наук, член-кореспондент Української Екологічної академії наук, почесний член Харківської обласної організації Національної спілки письменників України, радник з ідеологічних питань Головного Отамана РГО «Козацьке військо імені гетьмана Мазепи», генерал-осавул Козацтва, він же учасник бойових дій, нагороджений відзнакою Президента України – медаллю «Захиснику Вітчизни», Слобожанським Хрестом «Єдність козацтва» ІІІ ступеня, орденом «За розбудову освіти», лауреат літературної премії імені гетьмана Мазепи в номінації «Публіцистика», лауреат Всеукраїнського конкурсу «Ділова людина України» в номінації «Наука. Освіта. Культура», 14 жовтня 2008 р. за особистий вагомий внесок у відродження історичних, патріотичних, культурних та мистецьких традицій українського козацтва йому було присвоєно військове козацьке звання – генерал-хорунжий.

Праці А.П.Ярещенка:

Іван Ужевич та його «Граматика словенська» 1643, 1645 рр., або перші кроки духовної інтеграції в Європу / дослідж. та іст. комент. А.П.Ярещенка. – Харків : Прапор, 2006. – 254 с. : іл.

Під чаром рідної землі : посіб. із українознавства / А.П.Ярещенко. - Харків : Прапор, 2007. - 341 с.

Сучасний фразеологічний словник української мови [Текст] : фразеологічні звороти, тлумачення, приклади, фразеологізми-синоніми, фразеологізми-антоніми, етимологічні довідки / А.П.Ярещенко, В.І.Бездітко, О.В.Козир. – Харків : Торсінг плюс, 2018. – 639 с.

Топонімічний словник Харківщини / авт.-упоряд. А.М.Перепача, А.П.Ярещенко ; ред. Ф.Онацька ; Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка, Харків. пед. ін-т ім. Г.С.Сковороди. – Харків : [б.в.], 1991. - 117 с.

Український фенікс / А.П. Ярещенко. – Харків : Прапор, 1999. - 176 с.

Харків'яни: хто вони? / А.П.Ярещенко. – Харків : Прапор, 2004. - 240 с.

Про А.П.Ярещенка:

Чернова Н. Як парость виноградної лози : [про відомого вченого, декана економ. ф-ту Харків. ін-ту управління] / Н.Чернова // Слобід. край. – 2000. – 6 лип.

Ярещенко Артур Петрович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ярещенко_Артур_Петрович

Ярещенко Артур Петрович, член-корреспондент Украинской энергетической академии, профессор [Електронний ресурс] // Харьковский научно-исследовательский институт казачества. – Режим доступа: https://web.archive.org/web/20090310192631/http://mazepa.in.ua/biography/article-YAreschenko-Artur-Petrovich-chlen---korrespondent-Ukrainskoy-energeticheskoy-akademii-professor.html

8 березня

80 років з дня створення Слобідського району Харкова

Слобідський район (до 2016 р. – Комінтернівський) – один із 9 районів Харкова. Розташований у південній частині міста. Межує з

Основ'янським, Московським, Немишлянським та Індустріальним районами. Площа становить 24.3 кв. км. Район утворений 8 березня 1940 р.

Тривалий час територія нинішнього Слобідського району перебувала далеко за околицями Харкова і фактично не мала безпосереднього відношення до міста. Тут вели своє сільське господарство мешканці Харкова та прилеглих сіл. На південний схід вела Таганрозька дорога, що пізніше перетворилася в Петинську вулицю (нині Плеханівська), яка одержала свою назву на честь колезького радника Петина, що перейшло потім на розташований навколо неї район – Петинку.

З середини XIX ст. почалася поступова забудова: з'являються невеликі підприємства – пивоварний, алебастровий і горілчаний заводи; сформувався постійно діючий Кінний ринок.

Активне формування забудови почалося восени 1895 р., коли поблизу Петинської вулиці розвернулося будівництво паровозобудівного заводу. Крім виробничих корпусів, з'явилися й перші значні житлові будинки: будинок для сімей майстрів, перший робітничий «гуртожиток» – будинок для неодружених робітників. 5 грудня 1897 р. ХПЗ випустив перший паровоз.

У 1898 р. на території Петинки був заснований металообробний завод, що випускав цвяхи, лопати, штампувальні ґрати (нині це завод ім. М.Фрунзе).

Важливою подією також було відкриття трамвайних колій – перша лінія харківського трамвая простягнулася Петинською вулицею.

Центром культурного життя робітників Петинки та й усього міста був Народний будинок, який був відкритий 2 лютого 1903 р. Тут працювала бібліотека.

До революції на території району працювали такі підприємства, як текстильна фабрика (названа «Велика державинська мануфактура»); чавуноливарна майстерня (після революції на її базі був створений великий машинобудівний завод); заводи: котельний, підвісних дротових канатних доріг (нині це територія Харківського велосипедного заводу), миловарний.

Перша світова війна стала завершальним етапом дореволюційної історії Петинки – майбутнього Слобідського району.

У передвоєнні роки склався потужний Балашовський промисловий район, виросло робітниче селище «Червоний промінь», був збудований стадіон «Металіст», відкритий Харківський аеропорт.

8 березня 1940 р. у Харкові був утворений новий район, який отримав назву Комінтернівський.

У післявоєнний період, починаючи з 60-х років, здійснено масове житлове будівництво на масиві «Селекційна станція» поблизу заводу ім. Малишева, вступила в дію перша лінія метро.

Сьогодні Слобідський район у міському рейтингу за темпами розвитку промисловості посідає перше місце. У районі зареєстровано 50 суб'єктів господарської діяльності. Історично машинобудування було і

залишається однією з провідних галузей району. 14 підприємств випускають високотехнологічну продукцію, конкурентоспроможну на внутрішньому і світовому ринках: ДП «Завод ім. Малишева», КП «Радіореле», ТОВ «Техноком», АТ «Стома» та ін.

У районі діють 40 навчальних закладів. Серед них: Харківський національний університет внутрішніх справ, Харківський інститут кадрів управління.

До мережі закладів культури району належить: сім бібліотек, дитяча школа мистецтв № 5 ім. І.Дунаєвського, Парк культури і відпочинку ім. Артема, БК «Металіст».

Спортивна база Слобідського району налічує три стадіони, дев'ять тенісних кортів, десять футбольних полів, тири, спортивні зали.

У районі розвинута мережа лікувальних закладів: діє 12 лікувальних установ. Чотири станції метро: «Проспект Гагаріна», «Завод ім. Малишева», «Спортивна», «Метробудівників» – найважливіші транспортні розв'язки району.

Найцікавіші і значимі об'єкти Слобідського району: Обласний спортивний комплекс «Металіст» – головна спортивна споруда міста, що приймала матчі ЄВРО-2012, Ліги Європи та ін., Міжнародний аеропорт – як реконструйований старий, так і збудований до ЄВРО-2012 новий термінал, Жасминовий бульвар – красива, упорядкована алея для відпочинку, прогулянок з дітьми. Звідси добре видно мурал з найбільшим портретом Т.Г.Шевченка.

17 травня 2016 р. розпорядженням голови облдержадміністрації Комінтернівський район Харкова був перейменований у Слобідський.

Слобідський район постійно удосконалюється і розвивається. Мешканці відчувають гордість за свій район, вважають його одним з кращих, якщо не найкращим у Харкові.

Про район:

Анчуков В. Можно многое сделать даже при недостаточном финансировании : [беседа с главой райгосадминистрации В.Анчуковым / записал В.Рожков] // Слобода. – 2004. – 16 марта. – С. 3.

Анчуков В. Уже сегодня мы готовимся идти дальше : [вопросы экономики и защиты соц. прав в р-не поднимает в ст. глава райгосадминистрации] / В.Анчуков // Слово ветерана. – 2002. – 13 февр.

Белодед Н. Сегодня район продолжает работать на имидж Харькова : [беседа с пред. райсовета Н.Белодедом / записала И.Куличенко] // Харьков. известия. – 2009. – 28 нояб. – С. 19.

Доспехова Е. В Харькове будут «реанимировать» старые трамваи : [на базе Коминтерн. трамвайн. депо будет организовано «Харьков. вагоноремонт. з-д»] / Е.Доспехова // Новый день. – 2006. – 10 нояб.

Есть такая профессия - помогать людям : [о работе район. территор. центра] // Родной р-н. – 2017. – Нояб. (№ 11). – С. 5 : 5 фот.

Зозуля И. Библиотекари выходят на улицы : [библиотекари р-на внедрили ноу-хау – людей привлекают к печат. слову с помощью выезд. чит. залов] / И.Зозуля // Вечер. Харьков. – 2010. – 25 сент. – С. 1, 4.

Коминтерновская районная г. Харькова организация ветеранов // Слово ветерана. – 2014. – 11-17 апр.

Коминтерновский район // Слобода. – 2004. – 16 марта. – С. 7.

Коминтерновский район // Харьковщина = Kharkiv region. – Луганск, 2012. – С. 144.

Коминтерновский район : [общие сведения о р-не] // Слобода. – 2004. – 16 марта. – С. 7.

[**Коминтерновский** район] // Харькову – 350. 500 влиятельных личностей. – Харьков, 2004. – С. 84-85.

Комінтернівський район // Вечір. Харків. – 1987. – 14 верес.

Комінтернівський район // Харків – 350. Історія, сучасність, стратегія розвитку : іст.-економ. огляд. – Харків, 2004. – С. 142-144.

Кононов Ю. Відзнаки музеям : [серед нагороджених музей ЗОШ № 44 Комінтерн. р-ну м. Харкова] / Ю.Кононов // Молодь України. – 2003. – 11 лип.

Конопельцев Г. До бібліотеки з чорного ходу... : [про благодійну безкоштовну б-ку, що відкрив у р-ні Г.М.Бурденко] / Г.Конопельцев // Слобід. край. – 2001. – 18 груд.

Куличенко И. Н.Белодед: У нашего района прекрасное будущее : [о качестве жизни в р-не, о проблемах территор. громады] / И.Куличенко // Харьков. известия. – 2010. – 23 сент. – С. 3.

Куличенко И. Чисто там, где свалок нет! : [благоустройство Коминтерн. р-на] / И.Куличенко // Харьк. известия. – 2010. – 1 июля. – С. 4.

Лебедева А. Неотъемлемая частица родного города : [к 70-летию Коминтерн. трамвайн. депо] / А.Лебедева // Слобода. – 1998. – 9 окт.

Падалка Л. Непосредственное погружение : [о р-не] / Л.Падалка // Слобода. – 2002. – 22 нояб.

Подвиги героев навсегда в наших сердцах : Совет ветеранов Слобод. р-на Харькова отпраздновал 30-лет. юбилей // Харьков. известия. – 2017. – 4 марта. – С. 8 : 3 фот.

Пономаренко В. Комінтернівський район / В.Пономаренко // Соціаліст. Харківщина. – 1984. – 8 черв.

Симоненко А. Искусство принадлежит... детям : [в р-не открыта дет. шк. искусств] / А.Симоненко // Слобода. – 2003. – 14 окт. – С. 5.

Сохраняя преемственность поколений : [о работе администрации р-на] // Харьков. известия. – 2011. – 23 авг. – С. 12.

Тарасенко Я. Читаем по-харьковски : [библиотекари р-на проводят акцию «Б-ка приходит к людям»] / Я.Тарасенко // Время. – 2010. – 30 сент.

Третьякова Т. Реконструкция проспекта Гагарина завершена / Т.Третьякова // Харьков. известия в Коминтерн. р-не. – 2013. – Авг. (№ 2).

Цифри і факти : Комінтерн. р-н // Вечір. Харків. – 1980. – 19 лют.

Чернова Н. Музей увічнив героїв : [у шк. № 68 відкрито перший в обл. центрі музей «Чорнобил. дзвони»] / Н.Чернова // Слобід. край. – 2004. – 24 квіт.

Ясинский В. На месте бывшей Петинки : [р-н за 70 лет совет. власти] / В.Ясинский // Красное знамя. – 1987. – 24 дек.

18 березня

140 років від дня народження Олександра Миколайовича Грота

Грот Олександр Миколайович, живописець, селекціонер, педагог. Народився 18 березня 1880 р. у Москві в родині відомого філософа М.Я.Грота. Навчався на фізико-математичному факультеті Харківського університету. У 1903-1905 рр. – в Академії мистецтв у Санкт-Петербурзі, звідки за революційну діяльність у 1905 р. був виключений.

Повернувшись до Харкова, Олександр Миколайович брав активну участь у харківських художніх виставках. У цей час були написані картини: «Спекотний день догорає», «Весняна негода», «Ранок на річці Альше», «В спекотний день», «Вечір біля моря», «Ранок біля вершини», «Портрет хлопчика» та ін.

Наприкінці літа 1908 р. Олександр Грот поїхав до Парижу, де продовжив освіту в майстерні відомого французького живописця Анрі Матісса, творчість якого мала великий вплив на всю подальшу його художню діяльність. У 1910 р. повернувся до Харкова. Разом з Е.Штейнбергом організував художню студію, де викладав живопис і малювання. Учнями Олександра Миколайовича були В.Милашевський, В.Єрмілов та інші художники, які згодом тепло згадували роки, проведені в його студії, педагогічну діяльність майстра. Багато студійців стали професійними художниками.

Віддаючи багато сил і часу своїм учням, О.М.Грот багато і творчо працював. Писав портрети, пейзажі. Живописні роботи художника вишукані за кольором (віддавав перевагу синьому). Полотна Олександра Миколайовича утверджують красу природи й людини. Про це свідчать каталоги виставок 1910-1912 рр. в Харкові. Були написані такі картини, як «Синє», «Ескіз панно», «Весняний етюд», «Етюд», «У парку», «Люсіта»…

У 1915 р. в Москві О.М.Грот брав участь у виставці картин і скульптур «Художники Москви – жертвам війни», на якій представив картини «Пейзаж», «Квіти», «Натюрморт», «Малоросійський костюм».

У 1916–1917 рр. О.Грот служив у Царській армії. Після демобілізації повернувся до Харкова. Разом з художником М.Р.Савіним організував художню студію. Викладав живопис у Харківському художньому інституті, працював художником-декоратором у театрі Канатного заводу, художником у редакції газети «Свет шахтера».

У 1930 р. Олександр Миколайович переїхав до с. Кочеток, де знаходилася дача його батьків. У ті роки живопис не давав достатньо коштів для проживання. Саме тому О.Грот став викладачем іноземних мов та креслення в Лісовому технікумі та в школі.

Під час Другої світової війни художник пережив велику особисту трагедію – в Німеччині загинули його діти – син і дочка. Після цього Олександр Миколайович живописом практично не займався і в виставках участі не брав, присвятивши себе садівництву та селекції. Вивів близько 30 видів нових зимових сортів яблук, новий сорт персика. На його ділянці росло понад 150 сортів жоржин і до 80 сортів гладіолоусів. Він був постійним учасником сільськогосподарських виставок у Харкові та інших містах.

Помер Олександр Миколайович Грот 6 квітня 1965 р. у с. Кочеток Чугуївського району Харківської області.

Незважаючи на те, що художник написав багато картин, на цей час вдалося розшукати лише невелику кількість його робіт. Окремі

роботи зберігаються у Харківському художньому музеї. Близько двох десятків робіт знаходяться в колекціях харківських художників і колекціонерів.

Про О.М.Грота:

Крахмалева Г.С. А.Н.Грот – художник и селекционер / Г.С.Крахмалева // Культурна спадщина Слобожанщини. Історія та краєзнавство : зб. наук.-попул. ст. – Харків, 2003. – Число 1. – С. 69-78.

Півненко А.С. Грот Олександр Миколайович [Електронний ресурс] / А.С.Півненко // Енциклопедія Сучасної України. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=32015

Прокатова Т. Забытые имена… / Т.Прокатова // Слобода. – 1995. –16 авг. – С. 6.

Титарь В.П. Пути развития художественного творчества на Слобожанщине в начале XX века / В.П.Титарь [Электронный ресурс] // Балаклиец Анатолий: персон. сайт. – Режим доступа: http://balakliets.kharkov.ua/istoki-kulturnogo-naslediia/khudozhniki-kharkova

Чугуевский район [Электронный ресурс] // Харьков турист. – Режим доступа: http://xt.ht/oblast/chuguev.htm

4 квітня

85 років від дня народження Валентини Іларіонівни Астахової

Астахова Валентина Іларіонівна, український історик, педагог. Народилася 4 квітня 1935 р. в м. Дніпропетровськ (нині Дніпро) в родині службовців. Під час окупації України фашистами перебувала з мамою і молодшим братом в евакуації в Воронізькій області, станції Сургут Сергіївського району. У Сургуті пішла до першого класу початкової школи. У 1945 р. родина повернулася з евакуації до Харкова – рідного міста батька.

Закінчивши у 1952 р. середню школу № 136, протягом 1952–1957 рр.

навчалася на історичному факультеті Харківського державного університету ім. М.Горького, який закінчила з відзнакою. Саме університет мав величезний вплив на становлення В.Астахової як вченого і педагога, тут сформувалися її наукові інтереси, життєві позиції і цілі. Після закінчення університету вона працює викладачем історії в середній школі № 36 Харкова, де створює разом з учнями свій перший (а будуть ще два) історичний музей.

У 1961 р. Валентина Іларіонівна вступає до аспірантури Харківського університету, а в 1964 р. достроково захищає кандидатську дисертацію. За результатами дисертації у 1966 р. була опублікована її перша монографія. З 1964 р. В.І.Астахова викладає на історичному і механіко-математичному факультетах ХДУ, бере активну участь у громадському житті університету, багато публікується в періодиці. Готує аспірантів. Під її керівництвом захищають, вже на початку 70-х років, кандидатські дисертації її перші учні.

З її ініціативи склався цікавий, самобутній орган – Художня рада університету. Художня самодіяльність університету вийшла тоді на визнаний далеко за межами України високий рівень. Лауреатами, дипломантами, переможцями різного роду творчих конкурсів, універсіад, оглядів стають численні колективи ХДУ. Одночасно В.І.Астахова керувала організацією суспільно-політичної практики студентів, рівень проведення якої визнається кращим в країні. Як результат – у 1975 р. в ХДУ була проведена І Всесоюзна наукова конференція з узагальнення досвіду харків'ян. Розпочинається активна організаторська і дослідницька діяльність, спрямована на створення музею історії Харківського державного університету (відкритий у 1972 р.). Під безпосереднім керівництвом Валентини Іларіонівни в університеті розпочалася робота по вивченню бойового шляху Харківського студентського батальйону народного ополчення.

У 1981 р. В.І.Астахова захищає докторську дисертацію, 1983 року їй було присвоєно наукове звання професора, у 2004 р. стала академіком Академії вищої школи України.

У 1978 р. Валентину Іларіонівну запрошують на завідування кафедрою до Харківського юридичного інституту (згодом – Національний університет «Юридична академія ім. Я.Мудрого»). «Юридичний період» відрізняється багатогранністю і високим рівнем наукової і педагогічної активності. Під керівництвом Валентини Іларіонівни видаються колективні монографії, захищається понад двадцять кандидатських і докторських дисертацій, проводяться наукові конференції. Формується самобутня наукова школа В.І.Астахової.

У 1991 р. в біографії Валентини Іларіонівни почався третій вузівський період. Була заснована Народна українська академія – один з перших в країні навчально-наукових комплексів безперервної освіти, який вона очолювала в якості ректора у 1991–2011 рр., з 2011 р. – радник ректора. У 1996 р. новостворений вуз отримав державне визнання і повну акредитацію за

III рівнем, а в 2002 р. – IV, був прийнятий в члени Європейської асоціації міжнародної освіти. Академію визнано як експериментальний майданчик Міністерства освіти і науки України з відпрацювання нового освітнього модуля.

Валентина Астахова – автор понад 700 наукових та науково-методичних публікацій. Під її керівництвом захищено більш ніж 30 кандидатських і 6 докторських дисертацій. До кола її наукових інтересів належать проблеми соціології освіти. Вона – головний редактор «Вчених записок Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія».

Важливе місце в житті Валентини Іларіонівни займає громадська діяльність. Протягом 1972–1992 рр. за її участі у Харкові відбулись численні семінари, курси, школи для молодих лекторів, обласні конкурси молодих лекторів, які пізніше перетворилися на конкурси ораторського мистецтва. У 1980 р. вона була у складі делегації товариства «Знання» у США, у 1985 р. – член делегації УРСР на 40-й сесії Генеральної Асамблеї ООН. Протягом 1989–1993 рр. В.І.Астахова була головою правління Харківської обласної організації товариства «Знання», членом президії республіканської спілки жінок. У 2003 р. стала членом «Конгресу ділових жінок України».

Валентина Іларіонівна – віцепрезидент Всеукраїнського та президент Східно-українського відділення Асоціації навчальних закладів недержавних форм власності України, входить до складу Ради ректорів Харкова. Валентина Астахова – почесний член Соціологічної асоціації України, член Спеціалізованої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій ХНУ ім. В.Н.Каразіна.

За багаторічну працю, вагомий внесок у розвиток вітчизняної освіти і виховання молоді Валентина Астахова нагороджена орденами княгині Ольги III (1997) та II (2004) ступенів. У 1990 р. їй присвоєно звання «Заслужений працівник освіти України». Нагороджена нагрудними знаками «Відмінник освіти України» (2003), «За наукові досягнення» (2006), «За мудрість і відданість освіті» (2006), почесною грамотою Харківської обласної державної адміністрації (2009). В.Астахова – лауреат рейтингу «Харківянин року – 2009», почесна громадянка Харкова (2009) тощо.

Праці В.І.Астахової:

І спокій нам навіть не сниться... : (із досвіду становлення приватних загальноосвітніх шкіл в Україні) / за заг. ред. В.І.Астахової. – Харків : НУА, 2003. – 199 с.

Невичерпне джерело духовності : (нариси про діяльність музеїв історії вищ. навч. закл. м. Харкова) / за заг. ред. В.І.Астахової; Харків. гуманіт. ун-т «Нар. укр. акад.». – Харків : НУА, 2003. – 139 с.

Образовательный потенциал Харьковщины : монография / под общ. ред. Е.В.Астаховой, Е.А.Подольской ; Нар. укр. акад. – Харьков : НУА, 2013. – 502 с.

Очерки истории вузовских библиотек г. Харькова / под общ. ред. В.И.Астаховой. – Харьков, 2001. – 561 с.: ил.

Первый день без войны. Дети войны о войне и Победе : [сб. воспоминаний] / Нар. укр. акад. ; под общ. ред. В.И.Астаховой. – Харьков : НУА, 2014. – 159 с. : ил.

Символика и традиции в деятельности вузовских музеев : (очерки о деятельности музеев истории высш. учеб. заведений г. Харькова) / под общ. ред. В.И.Астаховой ; Гл. упр. образования и науки Харьков. обл. гос. администрации ; Ассоц. вуз. музеев Харькова. – Харьков : НУА, 2008. – 71 с.

Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьков. вузов (1805–2004) / под общ. ред. В.И.Астаховой и Е.В.Астаховой ; Нар. укр. акад. – Харьков : НУА : Золотые страницы, 2004. – 747 с. – (Образование. Интеллигентность. Культура).

***

Гуманістична функція освіти : [наук.-теорет. семінар виконавців багаторіч. комплекс. проекту «Формування гуманітарно орієнтованої моделі фахівця XXI ст.», що відбувся на базі Харків. гуманіт. ун-ту «Нар. укр. акад.»] / В.Астахова // Освіта України. – 2004. – 28 груд. – С. 5.

Експериментальний навчально-науковий комплекс – Народна українська академія / В.Астахова // Освіта. – 2000. – № 29. – С. 13.

Нова стратегія освіти / В.Астахова // Освіта України. – 2004. – 30 січ. – С. 3.

Освіта Харківщини на зламі століть [XX-XXI ст.] / В.І.Астахова, Л.О.Бєлова // Вчені записки Харківського гуманітарного інституту «Народна українська академія». Т. VIII / голов. ред. В.І.Астахова. – Київ, 2002. – С. 7-28.

Стратегия гуманизма : (из опыта работы науч.-учеб. комплекса НТУ «ХПИ» - ХГУ «НУА») / под общ. ред. В.И.Астаховой, Л.Л.Товажнянского ; Нар. укр. акад. – Харьков : НУА, 2004. – 211 с.

Учебно-научный комплекс как инновационная структура в системе образования Украины: достижения и проблемы : [о деятельности комплекса Академии, НТУ «ХПИ» и лицея «Профессионал»] / В.Астахова, С.Астахова // Университеты. – 2004. – № 1. – С. 4-7.

Бесіди з В.І.Астаховою:

Вік живи - вік навчайся / записала Ю.Горобець // Слобід. край. – 2010. – 31 серп. – С. 7.

Звездный путь Народной украинской академии / записала С.Юдина // Харків'яни. – 2003. – 12-18 черв. (№ 24). – С. 4.

Педагогические династии. Откликнитесь! : [Харьков. гуманитар. ун-т «НУА» готовит кн. «Педагогические династии Харьковщины». Беседа с ректором ун-та / записала Е.Зеленина] // Время. – 2008. – 11 янв.

«...Планов много – хватило бы сил...» / записала Е.И.Таранова // Университеты. – 2005. – № 1. – С. 36-41.

«Сколько себя помню, всегда мечтала стать учителем истории» / записала Е.Зеленина // Время. – 2010. – 7 апр.

«Считаю себя сильным человеком» / записала Е.Розова // Новый день. – 2007. – 11 мая.

Про В.І.Астахову:

Астахова Валентина Илларионовна [Электронный ресурс] // Украинская народная академия. – Режим доступа: http://www.nua.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=716:2011-07-08-14-27-42&catid=90:2011-07-07-14-31-29&Itemid=275

Астахова Валентина Илларионовна [Электронный ресурс] // Харьковский областной совет молодых ученых и специалистов. – Режим доступа: http://scientists.kharkov.ua/our-projects/virtual-museum/695-astakhova-valentina-illarionovna

Астахова Валентина Іларіонівна // Славетні жінки. Україна, рік 2005 / Схід.-Укр. біограф. ін-т. – Харків, 2005. – С. 25.

Астахова Валентина Іларіонівна [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету. – Режим доступу: https://www.city.kharkov.ua/uk/o-xarkove/pochetnyie-xarkovchane/astahova-valentina-ilarionivna.html

Астахова Валентина Іларіонівна [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Астахова_Валентина_Іларіонівна

Астахова Валентина Іларіонівна [Електронний ресурс] // Web-проект Харківської обласної універсальної наукової бібліотеки. – Режим–доступу: http://old.region.library.kharkov.ua/buergers.php?type=1&year=2011&id=91

Астахова К. Астахова Валентина Іларіонівна / К.Астахова // Харківщина : енциклопед. словн. – Харків, 2014. – С. 20 : фот.

Валентина Илларионовна Астахова – доктор исторических наук, профессор, заслуженный работник народного образования Украины, ректор Харьковского гуманитарного института «Народная украинская академия» : библиогр. указ. / сост. А.Н.Миколюк, Л.В.Глазунова, М.В.Полозова. – Харьков, 2000. – 10 с. : фот. – (Биобиблиогр. ученых Нар. укр. акад.)

Ефанова М. «Если бы я повторила жизнь сначала - была бы только учителем» : [о почет. гражданине Харькова, первом ректоре науч.-учеб. комплекса НУА] / М.Ефанова // Вечер. Харьков. – 2012. – 24 нояб. – С. 4.

Зеленина Е. Валентина Астахова - ученый, педагог, или ... «генерал»? / Е.Зеленина // Время. – 2000. – 4 апр.

Зеленина Е. Медаль Пушкина - профессору Валентине Астаховой / Е.Зеленина // Время. - 2012. - 4 апр. - С. 1.

Михалева С. Валентина Илларионовна Астахова : [заметки к юбилею] / Е.Михалева // Социология. – 2015. – № 1. – С. 207-208.

Можейко И. Легенда харьковского университета / И.Можейко // Событие. – 2002. – № 40. – С. 22.

Романовский В. Впереди образовательных реформ / В.Романовский // Вечер. Харьков. – 2000. – 8 июня.

Страницы жизни Учителя : (В.И.Астахова в исследованиях и воспоминаниях) / Харьков. нац. ун-т им. В.Н.Каразина, Нар. укр. акад. – Харьков, 2002. – 175 с. : фот.

Ученики об Учителе : очерки о науч.-пед. и обществ. деятельности д-ра ист. наук, проф., первого ректора Харьк. гуманит. ун-та «Нар. укр. акад.» В.И.Астаховой (к 80-летию со дня рождения) / Нар. укр. акад. – Харьков : НУА, 2015. – 463 с.

Чайков А. Учить и учиться – судьба и призвание : к юбилею ректора Харьков. гуманит. ун-та «Нар. укр. акад.» Астаховой В.И. / А.Чайков // Новий колегіум. – 2005. – № 1/2. – С. 28-30.

Шевченко Л. Валентина Астахова: «Я бесконечно счастлива, что получила эту награду» : [ген. консул России в Харькове вручил первому ректору Харьков. гуманит. ун-та «НУА» рос. гос. награду – медаль Пушкина] / Л.Шевченко // Время. – 2012. – 21 нояб. – С. 3.

13 травня

160 років від дня народження Костянтина Івановича Рубинського

Рубинський Костянтин Іванович, український бібліотекар, бібліотекознавець, бібліограф. Народився 13 травня 1860 р. у м. Балта Подільської губернії (нині Одеська область). Початкову освіту здобув у Корочанській і Ніжинській гімназіях. У 1878 р. вступив до Ніжинського історико-філологічного інституту ім. кн. Безбородька (нині Ніжинський державний університет ім. М.Гоголя). У 1883 р. К.Рубинський перевівся на четвертий курс історико-філологічного факультету Харківського Імператорського університету, який закінчив у 1885 р. зі ступенем кандидата і званням вчитель історії та географії. Після закінчення університету Костянтин Іванович вчителював у жіночій гімназії «Філіпс» у Харкові, а згодом – у пензенському реальному училищі і пензенській гімназії. Наприкінці 1893 р. він повернувся до Харкова і обійняв посаду помічника бібліотекаря Харківського університету.

Сумлінне ставлення до роботи, професійний підхід до справи молодого помічника бібліотекаря привернули увагу Ради університету. 31 січня 1900 р. його було призначено бібліотекарем (так згідно зі Статутом 1804 р. і штатним розкладом іменувалася особа, якій доручалося управління університетською бібліотекою). У перші роки його керівництва ефективно йшли роботи зі складання алфавітного і систематичного каталогів, були оброблені та відображені в каталогах «нерозібрані фонди», встановлені книгообмінні зв’язки з вітчизняними та закордонними науковими організаціями. К.Рубинський складає каталоги дарчих бібліотек. Вперше можливість користуватися фондами фундаментальної бібліотеки отримали студенти. Завдяки наполегливості К.Рубинського Рада університету прийняла рішення про будівництво нового приміщення бібліотеки.

У 1902 р. Рада університету відрядила К.Рубинського для вивчення досвіду розміщення фондів бібліотек Москви, Петербурга, Юр’єва, Варшави, Києва. Він ознайомився з діяльністю 25 бібліотек і, повернувшись до Харкова, подав розроблений ним проект перенесення, розміщення фонду й організації роботи університетської бібліотеки в нових умовах.

З метою удосконалення роботи бібліотеки ректор університету дозволив бібліотекарю К.Рубинському закордонну відпустку з 1 червня до 15

вересня 1905 р. для вивчення досвіду роботи закордонних бібліотек. Він відвідав провідні бібліотеки Парижа, Берліна, Мюнхена, Відня, Лозанни, Берна. Порівняння бібліотек Західної Європи з вітчизняними бібліотеками привело його до висновку, що останні не отримають необхідного устрою, доки розвиток бібліотечної справи не стане державною проблемою, а професійна підготовка – обов'язковою для бібліотечного персоналу.

Доповідь Костянтина Івановича «Положение вопроса о библиотечном персонале в Западной Европе и у нас», з якою він виступив після повернення, привернула увагу не тільки університетської громадськості, а й Товариства бібліотекознавства.

У листопаді 1909 р. К.І.Рубинський виступив в університеті з публічною лекцією «Культурная роль библиотеки и задачи библиотековедения», в якій розцінив бібліотеку як важливий соціальний інститут, який повинен сприяти просвіті народу, формулювати предмет, завдання бібліотекознавства як науки, наголосив на тому, що бібліотечна справа повинна стати державною турботою. Лекція мала широкий резонанс, викликала великий інтерес з боку Товариства бібліотекознавства, сприяла зростанню авторитету К.Рубинського як теоретика і фахівця. Удосконалювалась діяльність керованої ним бібліотеки Харківського університету, яка з часом перетворилась на одну з найкращих наукових книгозбірень.

З самого початку створення Товариства бібліотекознавства К.Рубинський був одним із найактивніших його членів. Обраний членом академічної комісії, він брав участь у розробці актуальних питань, пов'язаних з реформою академічних бібліотек. Підтримав вихід першого професійного журналу «Библиотекарь». Опублікував в його перших номерах велику статтю «Причины неустройства наших академических библиотек». Визначаючи стан бібліотек Росії надзвичайно складним, Товариство бібліотекознавства розпочало роботу з підготовки Першого Всеросійського з'їзду з бібліотечної справи. Костянтин Іванович брав безпосередню участь у цій роботі.

Перший Всеросійський з'їзд з бібліотечної справи відбувся в Петербурзі з 1 до 7 червня 1911 р. З доповіддю «Положение библиотечного дела в России и других государствах», яка відкривала ділову частину з'їзду, виступив харківський бібліотекар Костянтин Рубинський.

К.Рубинський написав історичний нарис «Библиотека Харьковского университета за 100 лет ее существования 1805–1905 гг.». Це була перша і єдина праця історика та бібліотекознавця, що залишила нам докладний опис діяльності найстарішої університетської книгозбірні України за перше століття її діяльності.

Драматичні події 1917–1919 рр. в Україні тяжко позначились на долі бібліотеки і К.Рубинського. Він мав неодноразову можливість емігрувати, але не залишив бібліотеки.

Після встановлення радянської влади Рубинського Костянтина Івановича призначили директором університетської бібліотеки. 1920-ті роки перекреслили долю бібліотекознавця. Реформа вищої освіти знищила університети. Бібліотека університету переходить у підпорядкування Наркомпросу. Рубинський не сприймає вимог політизації наукових бібліотек. У 1922 р. його відсторонюють від керівництва бібліотекою і переводять на посаду старшого бібліотекаря, а незабаром – помічником старшого бібліотекаря. Талановитий бібліотекознавець, автор біля 50 робіт потрапив у зону замовчування: його не запрошували до участі в конференціях і спеціальних нарадах, не друкували його праці. Його знання і досвід були не потрібні творцям нового радянського бібліотекознавства. Навіть першому бібліотечному вузу в Україні, який було відкрито у Харкові, він не потрібен. Досвідчений бібліотекар за життя був забутий.

Востаннє ім'я бібліотекознавця з'явилося на сторінках періодичної преси у 1928 р. Реформаторський ентузіазм керівництва Укрнауки (В.Дубровський), Книжкової палати України (М.Годкевич) приводить до ідей об'єднання колишніх університетських бібліотек з публічними, або передачі їх новоствореним інститутам. К.Рубинський першим і, практично єдиним, підняв свій голос на захист найстарішої університетської бібліотеки України. У 1928 р. він опублікував з цього приводу чотири статті в центральній партійній пресі. Йому, значною мірою, зобов'язана бібліотека своєю цілісністю, тим, що вона уникла долі бібліотеки Київського університету.

Доля уберегла Костянтина Івановича Рубинського від подальшого приниження. Він трагічно загинув 1 грудня 1930 р. під колесами приміського потяга.

К.І.Рубинський – член Товариства бібліотекознавства (з 1908). Нагороджений орденами Св. Станіслава III ступеня (1898), Св. Анни III (1902) та II ступенів (1912).

З кінця 1980-х рр. його ім'я повертається в історію справи. У 1998 р. було видано перший бібліографічний покажчик, присвячений К.І.Рубинському. До 200-річчя університету видана фундаментальна монографія «Библиотека Харьковского национального университета им. В.Н.Каразина за 200 лет». Проводяться наукові читання пам'яті бібліотекознавця. Книга «К.И.Рубинский: библиотекарь, библиотековед, библиограф (1860–1930)» – борг нашої пам'яті видатному вітчизняному бібліотекознавцю, який понад 30 років свого життя віддав бібліотеці Харківського університету. Вшановуючи пам'ять К.І.Рубинського, Вчена рада університету заснувала єдину в Україні премію його імені. У 2010 р. на фасаді Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету ім. В.Каразіна відкрито меморіальну дошку К.Рубинському.

Про К.І.Рубинського:

Березюк Н. Бібліотекознавець Костянтин Рубинський: життя і доля [Електронний ресурс] / Н.Березюк // Вісник Книжкової палати. – 2011. – № 4. – Режим доступу: file:///C:/Users/Lara/AppData/Local/Temp/vkp_2011_4_13-1.pdf

Березюк Н. Возвращенное имя: библиотековед К.И.Рубинский (1860-1930) / Н.Березюк // Бібл. форум. – 2005. - № 1. – С. 19-21.

Березюк Н.М. Знищений забуттям (К.І.Рубинський – український бібліотекознавець) [Електронний ресурс] // Н.М.Березюк // Харківський історичний музей. – Режим доступу: http://museum.kh.ua/academic/sumtsov-conference/1998/article.html?n=522

Березюк Н. К.И.Рубинский и Л.Б.Хавкина – основоположники Харьковской библиотечной школы: фрагменты истории / Н.Березюк // Науч. и техн. б-ки. – 2009. – № 5. – С. 93-103.

Березюк Н.М. К.И.Рубинский и становление харьковской библиотечной школы / Н.М.Березюк // Українське бібліотекознавство в історичному вимірі : до 140-річчя від дня народж. Л.Б.Хавкіної: за матеріалами Міжнар. наук. читань з нагоди 105-ї річниці від. бібліотекознавства. – Харків, 2012. – С. 44-54.

Березюк Н. Костянтин Рубинський / Н.Березюк // Бібл. вісн. – 1996. – № 3. – С. 30-33.

Березюк Н.М. Люди завидовали мне / Н.М.Березюк // Науч. и техн. б-ки. – 2000. – № 7. – С. 69-78.

Березюк Н.М. «Один из лучших знатоков библиотечного дела в России» / Н.М.Березюк // Библиотековедение. – 2002. – № 6. – С. 78-82.

Березюк Н.М. Отечественный библиотековед К.И.Рубинский / Н.М.Березюк // Науч. и техн. б-ки. – 1998. – № 11. – С. 74-84.

Березюк Н. Памятные встречи с К.И.Рубинским на страницах журнала / Н.Березюк // Библиотека. – 2000. – № 5. – С. 92-94.

Березюк Н. Повернення з небуття / Н.Березюк // Слобід. край. – 2010. – 9 верес. – С. 10.

Бондаренко С. Рубинський Костянтин Іванович / С.Бондаренко // Харківщина : енциклопед. словн. – Харків, 2014. – 316.

Видатні бібліотекознавці [Електронний ресурс] : [в т.ч. К.Рубинський] // Бібліосвіт. – Режим доступу: https://sites.google.com/site/bibliomir/vidbib

Галкин В. Их помнят и чтут харьковчане : [об известных музыкантах и педагогах, в т. ч. и о К.Рубинском] / В.Галкин // Панорама. – 1997. – 21 черв. – С. 15.

Ігошина А. Людина честі / А.Ігошина // Укр. простір. – 2010. – 15-31 трав. (№ 9). – С. 13.

Костянтин Іванович Рубинський [Електронний ресурс] // ALLREF. – Режим доступу: com.ua/uk/skachaty/Kostyantin_ivanovich_Rubins-kiiy11

Медвідь В. З поверненням, Костянтине Івановичу! : [про відкриття мемор. дошки] / В.Медвідь // Слобід. край. – 20 листоп. – С. 12.

Мохонько В. Досліджуючи минуле, творимо майбутнє / В.Мохонько // Бібл. вісн. – 2013. - № 3. – С. 9-12.

Попов Ю. Беззаветно служить искусству / Ю.Попов // Слобода. – 2000. – 21 янв. – С. – 8.

Рубинський Костянтин Іванович [Електронний ресурс] // Українська бібліотечна енциклопедія. – Режим доступу: http://ube.nlu.org.ua/article/ Рубинський Костянтин Іванович

9 червня

70 років від дня народження Володимира Петровича Семиноженка

Семиноженко Володимир Петрович, український вчений-фізик, політичний і громадський діяч. Народився 9 червня 1950 р. у Києві в сім'ї військовика і вчительки молодших класів. У 1961 р. родина переїхала до Харкова, де Володимир Семиноженко з відзнакою закінчив фізико-математичну школу № 27. Потім навчався на фізико-технічному факультеті Харківського державного університету, який закінчив з відзнакою у 1972 р. У 1974 р. захистив кандидатську дисертацію, з 1984 р. – доктор фізико-математичних наук, з 1988 р. – професор, у 1992 р. Володимир Петрович став академіком НАН України і головою Північно-Східного наукового центру НАН України.

1975–1985 рр. – наукова робота у Фізико-технічному інституті низьких температур. У 35 років, з 1985 р., В.П.Семиноженко очолив науково-виробниче об'єднання «Монокристалреактив», яке під його керівництвом стало всесвітньо відомим Науково-технологічним комплексом НАН України – унікальним центром високих технологій, гордістю харківської науки. Його продукція затребувана провідними фірмами Франції, Італії, США, Японії, Німеччини, Китаю, Швейцарії тощо.

Володимир Петрович тричі обирався народним депутатом України. Працюючи у парламенті, вніс понад 30 законопроектів, прийнятих Верховною Радою, які сприяли розвитку науково-технічної інфраструктури Харкова, був одним із співавторів проєктів по відродженню харківської промисловості, сприяв одержанню підприємствами держзамовлень на розробку нової техніки, що дало робочі місця тисячам харків'ян. В.П.Семиноженко вніс до парламенту Закон України «Про науку і науково-технічну діяльність». Прийняття цього Закону було для нього головним завданням, коли його обрали головою Комітету з питань науки і освіти. Закону такого рівня немає ні в одній країні СНД.

Володимира Петровича залучають до роботи в уряді. У 1996 р., вперше в українській історії, з його ініціативи було утворено Міністерство у справах науки і технологій, яке він очолював впродовж двох років. Саме в цей час була сформована цілісна система державного правління «наука – технології – інновації – захист інтелектуальної власності».

З червня 2001 р. по листопад 2002 р. Володимир Петрович Семиноженко займає посаду віцепрем'єра. Працює над питаннями системи соціального захисту, реалізації пенсійної і медичної реформ. Особливу увагу він приділяє розробці інноваційних принципів розвитку національної науки і виробництва. Інновація – улюблена тема В.Семиноженка. Одна із структур інноваційного типу – технологічні парки. Саме він став керівником технологічного парку «Інститут монокристалів».

У цей же період урядової діяльності Володимир Петрович очолює наглядову раду Українського фонду боротьби зі СНІДом, Національну координаційну раду боротьби з наркоманією та інші організації.

Під керівництвом В.Семиноженка Північно-Східний науковий центр НАН України запропонував ряд регіональних науково-технічних програм. Керівництво країни прийняло запропоновану Володимиром Петровичем нову модель управління наукою – було створено Раду з питань науки і науково-технічної політики при Президентові України, мережу науково-технічних рад при облдержадміністраціях.

В.П.Семиноженко – лідер громадського руху «Нова Україна», він ініціював створення і є незмінним головою всеукраїнської громадської організації наукових працівників – Українська федерація вчених. Володимир Петрович – голова ради Харківського Будинку вчених, президент Асоціації випускників, викладачів і друзів ХНУ ім. В.Н.Каразіна, президент Харківської обласної Асоціації громадської організації інвалідів і ветеранів війни, а також голова Ради опікунів Харківської обласної спеціалізованої гімназії-інтернату сліпих дітей ім. В.Г.Короленка.

В.П.Семиноженко – автор понад 420 наукових праць, має більш ніж 80 патентів та винаходів. Головний редактор журналу «Фундаментальные материалы», альманаху «Ойкумена», член редколегії журналу «Стратегическая оборона». Почесний доктор і професор 34 університетів.

З 2010 р. – почесний громадянин м. Харків. Нагороди: Лауреат Державної премії України у галузі науки і техніки (1999 р., 2000 р.), Міжнародної премії в галузі ядерної фізики (1999 р.), заслужений діяч науки і техніки України (2008 р.), лауреат премії ім. В.І.Трефілова (2010 р.). Нагороджений орденом «За заслуги» І, ІІ, ІІІ ступенів, орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня, «Святого князя Володимира» IV ступеня; почесними грамотами Кабінету Міністрів і Верховної Ради України, Золотою медаллю Національної академії мистецтв України (2010 р.).

Окрім науки у Володимира Петровича велике коло уподобань. Усім відома його пристрасть до живопису. В.Семиноженко пише пейзажі. Член Національної спілки художників, почесний академік Академії мистецтв України. Ще одне хобі – фотокартини. В юності Володимир Петрович співав у ВІА «Аеліта». До живопису і музики треба додати спорт – Володимир Петрович грає в теніс і у свій час був першою ракеткою збірної України. За висловом віцепрезидента НАН України І.Кураса, Володимир Петрович Семиноженко здатен обганяти час і зазирати у майбутнє.

Праці В.П.Семиноженка:

Проблемы материаловедения : сб. науч. тр. № 25 / Всесоюз. НИИ монокрист., сцинтил. матер. и особо чистых хим. веществ ; гл. ред. В.П.Семиноженко. – Харьков : [б. и.], 1989. – 160 с. : табл., рис.

Семиноженко В.П. Методы получения проводов из ВТСП : препринт ИМК-90-14 / В.П.Семиноженко, В.Л.Соболев, В.Ф.Хирный ; Всесоюз. НИИ монокрист. – Харьков : [б. и.], 1990. – 35 с. : табл., рис

***

До 100-річчя Національної академії наук України : [ст. акад. НАН України про реформатор. акції в укр. науці] / В.Семиноженко // День. – 2018. – 23-24 листоп. – С. 14-15.

Харьковский регион должен стать инновационным центром / В.П.Семиноженко // Деловая жизнь. – 2000. – № 12. – С. 51-52.

Бесіди з В.П.Семиноженком:

«10 лет назад выбросил очки. И назло всем и вся сегодня могу прочесть самый мелкий шрифт» : вице-премьеру, акад. Нац. акад. наук Украины исполняется 60 лет / записал А.Галаух // Факты и комментарии. – 2010. – 9 июня. – С. 4.

«Люблю состояние борьбы. Оно меня «заводит» / записала Л.Кружина // Факты и комментарии. – 2005. – 9 июня. – С. 7, 14.

«Молоді учені – це майбутнє України» / записав В.Княжанський // День. – 2016. – 9 черв. – С. 9.

«Пако Рабану, побывавшему в моей мастерской, очень понравилось, как я изображаю туман» : в Нац. акад. искусств Украины открылась персон. выст. живописи извест. укр. ученого и политика / записала О.Сметанская // Факты и комментарии. – 2015. – 26 февр. – С. 6 : фот.

Политика – хорошее мужское испытание / записала Л.Падалка // Слобода. – 2003. – 23 мая. – С. 9.

«Реально все, если есть настоящая инициатива...» / записала Л.Тарасова // Слобода. – 2002. – 9 янв.

«Сейчас военные самолеты и вертолеты массово оснащаются системами защиты, важнейшим элементом которых являются наши сапфировые пластины» / записала И.Осипчук] // Факты и комментарии. – 2015. – 3 июня. – С. 2 : фот.

Хочется иногда и за землю подержаться / записал А.Чепалов // Труд. – 1998. – 15 окт.

Про В.П.Семиноженка:

Доспєхова О. «Харків заслуговує на особливу позицію в Україні» : [бачення проблем сьогодення висловив куратор Харків. обл., віцепрем'єр В.Семиноженко] / О.Доспєхова // Панорама.– 2002. – 11 січ. – С. 3.

Зиненко Ю. Кому и за что дали звания почетных граждан : [звание «Почет. гражданин Харькова 2010» присвоено в т.ч. и В.Семиноженко - акад. НАН Украины,] / Ю.Зиненко // Комсом. правда в Украине. – 2010. – 27 авг.-2 сент. (№ 190). – С. 9.

Миколайчук О. Семиноженко Володимир Петрович [Електронний ресурс] / О.Миколайчук // Львівський університет. – Режим доступу: http://www.lnu.edu.ua/research/honorary-doctors-of-the-university/volodymyr-semynozhenko/

Музиченко К. Не загубись, квіте : [про нар. деп. України, керівника М-ва у справах науки і технологій] / К.Музиченко // Укр. культура. – 1997. – № 8-9. – С. 1.

Семиноженко Володимир Петрович // Почесні члени Харківського університету : біогр. довід. – Харків, 2015. – С. 260-262 : фот.

Семиноженко Володимир Петрович // Харківщина : енциклопед. словн. – Харків, 2014. – С. 325 : фот.

Семиноженко Володимир Петрович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Семиноженко_Володимир_Петрович

Семиноженко Владимир [Электронный ресурс] // ЛІГА.net. – Режим доступа: https://file.liga.net/persons/vladimir-seminojenko

Семиноженко Владимир Петрович [Электронный ресурс] // Редпост : Гор. Дозор. – Режим доступа: http://dozor.kharkov.ua/file/seminojenko_vladimir/

Семиноженко Владимир Петрович [Электронный ресурс] // Lb.ua. – Режим доступа: https://lb.ua/file/person/3126_seminozhenko_vladimir_petrovich.html

Семиноженко Владимир Петрович [Электронный ресурс] // Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету. – Режим доступу: https://www.city.kharkov.ua/uk/o-xarkove/pochetnyie-xarkovchane/seminozhenko-volodimir-petrovich.html

Сіра Б. ...І яскравий талант живописця / Б.Сіра // Освіта. – 2007. – 16-23 серп. (№ 22-23). – С. 7.

Тарасова Л. Владимир Семиноженко: «Харьков может и должен стать инновационным лидером» : [об извест. ученом, почет. гражданине Харькова] / Л.Тарасова // Веч. Харьков. – 2012. – 9 июня. – С. 2.

Хлыстун Ю. «Один час работы за мольбертом заменяет мне целый день отдыха» : выст. новых живопис. работ извест. ученого и политика В.Семиноженко состоялась в стенах Акад. искусств Украины / Ю.Хлыстун // Факты и комментарии. – 2007. – 24 апр.

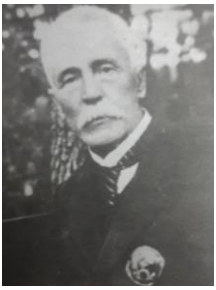

29 червня

155 років від дня народження Петра Васильовича Щепкіна

Щепкін Петро Васильович, народний вчитель України, перший вчитель-орденоносець. Народився 29 червня 1865 р. в сім’ї безправного дворового кріпака поміщика Солнцева, на хуторі Лозівському Муровської

волості, на межі Бєлгородського і Харківського повітів. «Батьки ледве-ледве зводили кінці з кінцями і самі не могли дати освіту обдарованому хлопцеві; тим більше, що коли Петрові виповнилося всього 7 років, батько помер. Лизавета [старша сестра Петра] забрала хлопчика до Харкова, де жила сама, і влаштувала в гімназію. Він навчався у шостому класі, коли прийшла біда: сестру заарештували за участь у революційному русі, і хлопчика виключили з гімназії як неблагонадійного. Друзі сестри допомогли йому, і в 1885 р., склавши іспит в екзаменаційному комітеті Харківського університету, 20-річний Петро Щепкін з великими труднощами отримав призначення на посаду вчителя початкової школи в с. Тетлега Зміївського повіту. Так почалася педагогічна діяльність Петра Щепкіна – діяльність, яка перетворилася в життя.

У Липці Петро Щепкин переїхав у 1890 р… 2-га Липецька школа була двокомплектною, тобто весь штат складався з двох учителів; один з них був старшим. Оклади були мізерні… Проте, Петро Васильович із завзяттям береться за роботу: працює на добровільних засадах у бібліотеці Товариства поширення в народі грамотності, «прилаштовує» в липецькі сім'ї дітей-сиріт, проводить популярні тоді читання з «чарівним ліхтарем» (примітивний проектор, що показував статичне зображення на стіні), щоб залучити в опанування грамоті і прищепити любов до книги. А в класі, крім обов'язкових елементарних знань, знайомить дітей з основами географії, історії, природознавства. З кожним роком кількість дітей, які бажають навчатися, зростає, як і кількість дорослих, що бажають учитися…

У переломному 1918 р. з усіх навколишніх шкіл тільки 2-га Липецька школа продовжувала працювати, незважаючи на те, що не було ні грошей, ні палива, щоб обігріти класи. Старший учитель Петро Щепкін сам ходив з будинку в будинок, умовляючи селян привезти дрова, і відмовити йому не могли; сам протоплював класи і готував їх до уроків.

Він був підкреслено аполітичним, принципово не вступав у партію ні до революції, ні після, і своєю головною справою вважав розвиток особистості дітей. При школі з 1920 р. видається рукописний журнал «Бджолиний вулик» – діти пишуть у нього вірші й оповідання, самі оформлюють його малюнками. У важкому 1921-му тепер уже директор школи Щепкін клопоче перед районним Наросвіти про створення в Липцях загальноосвітнього музею місцевої історії та природи, і такий музей було створено в тому ж році, причому з майстерні наочних посібників при ньому. Він закладає разом з учнями навколо школи сад, за яким діти самі доглядали. У 1924 р. Петра Васильовича Щепкіна у зв'язку з 35-річчям педагогічної діяльності було нагороджено орденом Трудового Червоного Прапора; він став першим учителем у країні, хто отримав таку нагороду. У 1936 р. збулася мрія всього його життя: зрощений ним педагогічний колектив і школа переїхали в нову, простору і світлу будівлю. Її було зведено буквально за один рік, гроші на її проект директор заплатив зі своєї кишені в прямому сенсі цього слова.

Унікальний випадок – уже за життя Петра Васильовича вона носила його ім'я.

Петро Щепкін не залишив після себе педагогічних праць: він був практиком, а не теоретиком. Як розповіла вчителька Липецької ЗОШ ім. П.В.Щепкіна Ольга Орач, у середині 30-х рр. до директора в школу вивчати досвід приїжджав з Києва вчений педагог Сава Чавдаров. У результаті вийшла друком книга «Липецька школа ім. П.В.Щепкіна» його авторства, і ідеї Щепкіна «пішли в народ». Згодом їх слова оформив видатний педагог Василь Сухомлинський.» (І.Можейко. Буденне життя легендарного вчителя).

Петро Васильович Щепкін помер 10 січня 1941 р. у с. Липці. Похований на подвір'ї старої школи. На його честь біля школи встановили пам'ятник.

Про П.В.Щепкіна:

Алещенко О. Світлий пам'ятник Учителя / О.Алещенко // Трибуна трудящих. – 1996. – 28 верес.

Можейко І. Буденне життя легендарного вчителя / І.Можейко // Слобід. край. – 2015. – 18 черв. – С. 8 : фот.

Степкова В. Учитель с большой буквы / В.Степкова // Трибуна трудящих. – 2010. – 17 лип. – С. 6.

30 грудня

100 років від дня народження Євгена Захаровича Трегуба

Трегуб Євген Захарович, український живописець, графік, педагог. Народився 30 грудня 1920 р. у с. Юріївка Полтавської області. До 1939 р. проживав у Полтаві.

Учасник Другої світової війни. Після демобілізації у 1946 р. вступив до Харківського художнього інституту. Навчався під керівництвом С.Розенбаума, М.Дерегуса, Л.Чернова. Закінчивши у 1951 р. інститут, рік викладав у Харківському державному художньому училищі. А з 1952 по 1974 рр. працював у творчій майстерні. Працював у галузі станкового живопису та графіки.

Євген Захарович яскравий представник харківської художньої школи післявоєнного періоду. У своїй творчості він тяжів, перш за все, до великих, суспільно значущих тем. Саме в них яскраво розкрилася самобутність

майстра, його причетність до часу, висока професійна культура. Діапазон художнього трактування тем автором як в живописі так і в графіці широкий: від романтичного до урочисто-патетичного. Глибокої своєрідності кращим творам Є.Трегуба надає звернення до традицій народного мистецтва. Серія «Пейзажі України» привертає увагу яскравою передачею станів природи. Критики того часу характеризували Є.Трегуба як художника «довженківського» пафосу, одного з найцікавіших сучасних українських майстрів.

Автор полотен: «В загоні Щорса» (1957), «Смерть В.Боженка» (1960), «Пісня українських партизанів» (1962-1964), «Мир народам» (1967), «Партквиток» (1968), «Рік 1941-й» (1969), «У революцію» (1969), «Партизанський час (Федоров)» (1980) та ін.

З 1955 р. Євген Захарович був учасником республіканських, всесоюзних і міжнародних виставок. Персональні виставки у Харкові проходили у 1970 та 1986 рр. Роботи художника зберігаються в Харківському художньому музеї, обласному художньому музеї Луганська та ін.

Є.Трегуб був членом Харківської організації Спілки художників України з 1956 р.

У 1983 р. отримав звання «Народний художник Української РСР». Нагороджений орденами Червоної зірки та «Знак пошани», медалями.

Помер Євген Захарович Трегуб 2 серпня 1984 р. у Харкові.

Про Є.З.Трегуба:

Безхутрий М. У розквіті творчих сил : до 50-річчя худож. Є.З.Трегуба / М.Безхутрий // Вечір. Харків. – 1970. – 30 груд.

Куделко С. Трегуб Євген Захарович / С.Куделко // Харківщина : енциклопед. словн. – Харків, 2014. – С. 367.

Попов А. Верность теме : [к 60-летию со дня рождения] / А.Попов // Красное знамя. – 1981. – 3 янв.

Снегова Є. Живі картини історії : [про творчість художника] / Є.Снегова // Соціаліст. Харківщина. – 1981. – 8 лют.

Трегуб Євген Захарович // Українські радянські художники : довідник. – Київ, 1972. – С. 465.

Трегуб Евгений Захарович [Электронный ресурс] // Википедия. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Трегуб,_Евгений_Захарович

Трегуб Евгений Захарович : биография [Электронный ресурс] // Окна соцреализма. – Режим доступа: http://oknasocrealisma.com/authors/tregub-evgenij-zaxarovich/

Трегуб Євген Захарович, 1920–1984 [Електронний ресурс] // Аукціонний дім Корнерс. - Режим доступу: http://korners.org.ua/uk/1472-tregub-yevgen-zakharovich-1920-1984

Трегуб Євген Захарович [Електронний ресурс] // Харків. – Режим доступу: http://kharkov.vbelous.net/ukrain/artists/trehub-2.htm

Харьковский художник Трегуб Евгений Захарович [Электронный ресурс] // Соцреализм. – Режим доступа: https://socrealizm.com.ua/gallery/artist/tregub-ez-1920

Чернова М. Поетичне і героїчне : творч. портрет худож. Є.Трегуба / М.Чернова // Соціаліст. Харківщина. – 1965. – 17 верес.

1850

170 років від дня народження Михайла Івановича Ловцова

Ловцов Михайло Іванович, архітектор, педагог. Народився у 1850 р. у м. Рязань. У 1868–1873 рр. здобув професійну освіту у Петербурзькому будівельному училищі. Закінчивши навчання з відзнакою, отримав звання цивільного інженера і чин Х класу.

З 1875 р. Михайло Іванович служив молодшим інженером, з 1885 р. – молодшим архітектором будівельного відділення Харківського губернського правління.

У 1886–1907 рр. М.Ловцов викладав у Харківському технологічному інституті (нині НТУ «ХПІ»), у 1889 р. був призначений на посаду професора інституту. 1894–1904 рр. – архітектор Харківського технологічного інституту, приймав участь у завершенні його спорудження.

З 1893 р. працював у приватній проектній конторі С.Загоскіна.

Михайло Іванович Ловцов використовував форми неоросійських і неовізантійський стильових напрямків, необароко.

У Харкові за проєктами М.Ловцова споруджені: Благовіщенський собор (1888–1901, пл. Благовіщенська, 1), церква Олександра Невського при губернській лікарні (1905–1907, вул. Академіка Павлова, 46). Реконструйовано церкви: Дмитрівську (1888–1896, вул. Полтавський шлях, № 44), Різдвяну (поч. XX ст., вул. Конторська, не збереглася), Мироносицьку

(1887–1889, вул. Сумська, не збереглася). Пантелеймонівську (1898, вул. Клочківська, № 94-а). Будівництво Трьохсвятительської (Гольдбергівської) церкви (1907–1914, вул. Гольдбергівська, 101) після смерті М.Ловцова завершив В.Покровський.

Разом з Б.Михаловським побудував у Харкові будинок на розі Миколаївської площі, № 12 і вул. Московської.

Збудував: Креслярський корпус Технологічного інституту (1890) (нині Головний корус НТУ «ХПІ»), «Будинок працьовитості» (поч. XX ст., пл. Повстання, нині корпус НФаУ).

За його проєктами проводилася реконструкція багатьох храмів Харківської губернії.

Помер Михайло Іванович Ловцов 12 грудня 1907 р. у Харкові.

На честь М.Ловцова названо вулицю у Київському районі м. Харків.

Про М.І.Ловцова:

Выдающиеся архитекторы Харькова XVIII – середины XX вв. [Электронный ресурс] // Харьков. – Режим доступа: http://www.kharkov.ua/culture/4.html

Куделко С. Ловцов Михайло Іванович / С.Куделко // Харківщина : енциклопед. словн. – Харків, 2014. – С. 211.

Лейбфрейд А. Зодчий Михаил Иванович Ловцов / А.Лейбфрейд // Слобода. – 1996. – 4 сент.

Ловцов Михайло Іванович [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ловцов_Михайло_Іванович

Павлова О.Г. Ловцов Михайло Іванович [Електронний ресурс] / О.Г.Павлова // Енциклопедія Сучасної України. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=56071

Тимофієнко В. Зодчі України кінця XVIII - початку XX століть : біогр. довідник [Електронний ресурс] / В.Тимофієнко // Alyoshin.ru Режим доступу: http://www.alyoshin.ru/Files/publika/timofienko/tim_zodchi_022.html #lovtsov

Харьковский художник Ловцов Михаил Иванович [Электронный ресурс] // Харьков. – Режим доступа: http://www.kharkov.ua/culture/4.html // Соцреализм. – Режим доступа: http://socrealizm.com.ua

Іменний список до ювілейних та пам'ятних дат

Абдрашитов В.Ю. 20
Аверін В.Г. 39
Авер'янов Г.Б. 42
Александров В.С. 32
Алфьоров І.О. 21
Алчевська Х.Д. 36
Алчевський Г.О. 46
Алчевський О.К. 45
Ананьїн С.А. 46
Андрєєв В.С. 37
Андреєв Г.Я. 28
Андрієвський Л.В. 28
Анцупов Є.М. 20
Артем'єв М.А. 43
Астахова В.І. 26
Бажанов Ю.П. 27
Баженов М.М. 39
Бакулін І.І. 34
Балавенський Ф.П. 20
Балановська Н.К. 44
Барвінський В.О. 41
Батицький П.Ф. 32
Батов О.М. 38
Бедзик Ю.Д. 42
Безперчий Д.І. 41
Бергер Ф.Г. 38
Бердута М.З. 36
Беркович Г.Б. 20
Бернштейн С.Н. 24
Бєлоусов В.О. 34
Бєляєв М.С. 29
Бич-Лубенський К. 45
Бібик В.С. 34
Білоконь К.Ф. 40
Білоконьський І.П. 31
Білоус Д.Г. 28
Бобін В.В. 26
Богатирьов С.С. 23
Богославський М.І. 38
Богуславський К.Є. 30
Бойченко В.Ф. 24
Бондаренко М.І. 40
Бондаренко Є.В. 20
Бугаєць А.О. 41
Бугримова І.М. 25
Будников П.П. 40
Булгаков Л.М. 26
Бутков Б.Г. 34
Вальтер А.К. 44
Варяницин О.М. 45
Вахно М.І. 21
Векленко О.А. 36
Велигоцький М.М. 28
Величко П.В. 46
Верховинець В.М. 19
Виєзжев О.М. 31
Висоцький Г.М. 23
Вишневська М.К. 44
Вишневський Д.К. 19
Волков Д.В. 33
Волков М.І. 27
Волкова Н.Т. 32
Волянський Ю.Л. 23
Гавриленко В.Н. 36
Гаршин Є.М. 36
Гетьманенко І.Г. 40
Гжицький В.З. 39
Глянь І.Д. 42
Гірняк Й.Й. 27
Гнойовий М.І. 27
Головко В.О. 24
Голосок О.М. 23
Гольба В.Ф. 36
Гонтар С.Я. 32
Горовиць Р.С. 20
Гредескул М.А. 28
Гречаніна О.Я. 43
Григоренко-Пригода Ю. 38
Григор'єв С.П. 41
Гриньов Д.П. 33
Грот О.М. 25
Гулак-Артемовський П. 21
Гулий І.М. 34
Гурченко Л.М. 42
Данилевський Г.П. 43
Данилов Ф.І. 45
Демчук П.І. 31
Денисенко І.І. 38
Денчик М.Ф. 28
Дерман Г.Л. 30
Дзбанівський О.Т. 46
Дзюба П.П. 22
фон-Дітмар М.Ф. 46
Добкін М.М. 21
Добровольський В.Д 26
Довбищенко В.С. 41
Довбня А.М. 29
Долохова Л.В. 41
Досєкін В.С. 28
Дражевська Л.А. 37
Драчов О.М. 29
Дукин М.В. 44
Дуленко В.С. 23
Дунаєвський І.О. 21
Ентін М.А. 26
Ефрос А.В. 30
Євель С.М. 27
Ємець В. 44
Єременко П.Я. 42
Єфименко П.С. 36
Жаботинський В.М. 46
Житницький А.З. 39
Загорулько Д.С. 43
Заграничний З.Д. 20
Зайцев В.Т. 24
Заливаха О.І. 43

Запорожець О.В. 37
Зарубін І.К. 27
Іванова Л.М. 20
Іванюк Є.Г. 31
Івашутич О.Г. 39
Івченко С.І. 26
Йогансен М.Г. 24
Казаков О.І. 22
Калабухін А.В. 31
Камишев І.П. 33
Кармінський М.В. 21
Киркач М.Ф. 20
Кирпичов В.Л. 39
Кисляк М.Т. 25
Ковалевський Є.П. 44
Ковалівський А.П. 21
Кожедуб І.М. 31
Кожух Н.Ф. 34
Кокель О.О. 25
Коливанова С.І. 38
Комаровський Є.О. 39
Кононенко В.Г. 33
Кононенко М.Т. 31
Копиленко О.І. 35
Корецький В.М. 23
Косвін Б.Р. 44
Костенко В.Г. 34
Котляр Є.О. 29
Кравцов О.Ф. 37
Крайниченко В.Г. 35
Крамер Д.Б. 25
Крамов О.Г. 19
Красноголовець М.О 30
Краснящих А.П. 22
Кривцов О.С. 37
Крипак М.С. 30
Кропивницький М.Л. 30
Кулешов М.М. 43
Куликов В.М. 40
Овсянико-Куликовський Д.М 39
Куманченко П.В. 40
Кушнаренко Н.М. 40
Лавренко Є.М. 24
Лавровський М.О. 42
Лашкевич В.Г. 42
Лебединець А.Д. 19
Левін Р.О. 34
Левіна Х.М. 29
Лимарь Є.О. 27
Литвинов Г.С. 19
Лівшиць Л.Я. 35
Ліфшиць Є.М. 24
Ловцов М.І. 45
Логвиненко О.С. 30
Лозинський М.М. 34
Маковійський К.П. 34
Маковський В.М. 34
Малицький І.Ф. 22
Маркін В.М. 36
Масловський С.Ю. 31
Маяк Г.С. 22
Мечников І.І. 29
Мисик В.Ю. 21
Михайлов Б.В. 31
Михайловський Б.Г. 45
Млотковський Л.Ю. 45
Могильченко Г.С. 44
Молокін О.Г. 36
Мусієнко І.О. 38
М’ялиця А.К. 40
Нахабін В.М. 27
Недригайлов В.І. 46
Неклюдов І.М. 22
Нерубенко В.Ф. 46
Нестеренко М.П. 35
Нетушил І.В. 29
Нехода І.І. 32
Нитченко Д.В. 24
Носко Б.С. 37
Оболенський І.М. 46
Оглоблін В.М. 33
Олефіренко М.М. 25
Олешко О.П. 40
Ольшанський К.Ф. 30
Онуфрій, архієрей 26
Орлов Є.І. 23
Орлов-Денисов В.В. 38
Осипов І.П. 35
Осиповський Т.Ф. 22
Остапчук В.М. 29
Палкін В.С. 37
Палладін О.В. 37
Панов М.І. 35
Петрицький А.Г. 22
Петришин О.В. 22
Петров В.Р. 25
Петрусенко О.А. 23
Печеніжський М.І. 43
Платонова Л.П. 41
Плевако М.А. 43
Погребняк П.С. 33
Подшивалов В.І. 41
Полонський Р.Ф. 39
Полторак С.Т. 22
Полторацький О.І. 43
Поляков І.М. 37
Пономарьова Г.Ф. 26
Попеску Т.К. 21
Попов В.В. 22
Потебня О.О. 38
Протопопов В.П. 40
Пуртов Ф.П. 25
Пушкарь М.С. 35
Пушкарьов-Браунинг В.І. 24
Пушкарьов В.І. 23
П’ятницький С.С. 25
Раєвська-Іванова М.Д. 45
Рахліна М.Д. 36
Рейзен М.Й. 32
Реусов В.О. 30
Різниченко В.В. 39
Родіонов В.О. 23
Розен А.Є. 42
Розенфельд Л.Г. 30

Рубашкін В.Я. 27
Рубинський К.І. 29
Руденко С.І. 21
Русланова Н.І. 43
Саблуков І.С. 45
Самокиш М.С. 40
Саппа М.М. 22
Саратов І.Ю. 38
Свистун П.І. 35
Свідзінський В.Ю. 39
Святополк-Мирський Д.П. 36
Семиноженко В.П. 30
Сердюк О.І. 32
Сердюк О.О. 39
Сидін В.Є. 43
Синельников М.М. 22
Ситенко М.І. 42
Сірко І.Д. 35
Слатін І.І. 34
Смолич Ю.К. 33
Соболь М.О. 24
Соболь Ф.М. 23
Соїч О.В. 44
Сокальський І.П. 29
Соколов Д.І. 19
Стаханов І.М. 30
Сташис В.В. 33
Степанов К.М. 26
Стефанов Г.Є. 26
Стожук А.П. 25
Страхов Т.Д. 22
Струве Л.О. 41
Тамарова Н.В. 42
Тацій В.Я. 20
Тимченко В.П. 36
Толочко В.М. 36
Тома Л.В. 26
Томенко Г.О. 42
Тон А.А. 45
Трегуб Є.З. 44
Тригуб П.М. 32
Тронько П.Т. 33
Туган-Барановський М. 20
Туренко А.М. 24
Тютюнников Б.Н. 35
Ушеніна Г.Ю. 36
Федоров М.С. 30
Федорцева С.В. 25
Фельдман Б.Я. 25
Фельдман О.Б. 19
Філімонов Є.О. 44
Фокін В.П. 37
Францевич І.М. 35
Хвиля О.Л. 33
Хвостенко-Хвостов О.В. 27
Чабанівський М.І. 37
Чайкін В.К. 43
Чайкін М.Я. 23
Частій М.А. 26
Чемеровський Ю.А. 35
Чепалов О.І. 42
Чепіга-Зеленкевич Я.Ф. 28
Чернета М.М. 28
Черних В.П. 19
Чернов Л.І. 31
Черняєв С.П. 24
Чириков Г.С. 45
Чистякова В.М. 27
Чишко О.С. 32
Чуб (Нитченко) Д.В. 21
Чугуй О.П. 21
Чумак М.І. 36
Шех А.П. 32
Шитикова Л.О. 28
Шифрін Я.С. 27
Шрамко Ю.М. 41
Щепкін П.В. 32
Яворницький Д.І. 41
Яновський Б.К. 44
Ярещенко А.П. 25
Ярославський П.А. 45
Цвєтков І.А. 28
Ципін С.Я. 44

ЗМІСТ

Хроніка подій з історії Харківщини на 2020 рік. 3
Ювілейні та пам’ятні дати Харківщини на 2020 рік 18
Саппа Микола Миколайович. 47
Нитченко Дмитро Васильович. 48
Ярещенко Артур Петрович. 52
Слобідський район Харкова. 55
Грот Олександр Миколайович. 59
Астахова Валентина Іларіонівна. 61
Рубинський Костянтин Іванович. 67
Семиноженко Володимир Петрович. 71
Щепкін Петро Васильович. 75
Трегуб Євген Захарович. 77
Ловцов Михайло Іванович. 79
Іменний список до ювілейних та пам’ятних дат 81